

Kmetijski list

Glasilo „Samostojne kmetijske stranke za Slovenijo“.

Naročnina:

celoletno	Din 25—
pololetno	Din 12-50
četrtletno	Din 7—
Posamezna številka	Din 1—

**Kmet pomagaj si sam,
in svoje stališče v državi
uravnaj si sam!**

Inserati:

mali oglasi do 9 petih vrst	à Din 1-50
večji inserati od 10 petih vrst naprej	à Din 2—
notice, izjave, poslano, reklame petih vrst	à Din 3—

Uredništvo in upravnništvo lista je v Ljubljani, Kolodvorska ulica 7, v hiši „Ekonom“.

Nekaj o združevanju.

Ze početek občinskih volitev v ljubljanski okolici in kamniškem okraju nam je pokazal lepo perspektivo za bodočnost. Povsod napredek kmetijske misli.

Isto opažam na mnogoštevilnih shodih po različnih krajih ožje domovine. Stari, zvesti tovariši postajajo samozavestnejši, delavnejši, omahljivci pogumnejši, zapeljanci se vračajo. Klerikalne laži in obrekovanja se tope kot solnce, demokratske fraze ne palijo. Povsod prodira spoznanje, da more kmetu samu pomagati le edino kmet sam s svojo stanovsko politično organizacijo. Vsak vladin korak, vsaka upravna uredba ga prepričava o nujnosti in potrebi političnega samopomočanja. Naj počno meščanske stranke proti nam kar hočejo, na koncu koncev se izkaže vedno le ono, kar je zaveden podeželski učitelj zapisal pred nedavnim časom v našem listu: naj vali račja jajca kdor hoče, magari koklja ali sraka, orol ali raca, ko se zvale, bodo odšle v vodo. Isto je s podeželskim ljudstvom. Naj ga motijo in uče klerikalci, socialisti ali demokrati kar hočejo, ko je razvit dovolj razum in zavest, odide v kmetisko stranko; ker je tak zakon narave.

Zoper ta naravni zakon pa ni leka in naj začasno politični vremeniki tudi drugače kažejo. Prav aktualen pa sigurno dokaz nam nudi v Čehoslovaški prav sedaj takozvani paritetni spor med industrijo in kmetijstvom, ki ogroža sedanjo vladno koalicijo v tej državi in utesne imeti dalekosežne posledice, če se kmetu ljudstvu ne ustreže. Dostikrat me kar srce boli, ko vidim, da se inteligencija ali za taka vprašanja ne briga ali pa jih tako enostransko, ponajvečkrat naivno pretresa.

Pa vzemimo naše izvozne in ravnokar pripravljene uvozne carine. Ali se prav tu ne pripravljajo nekaj, kar bo moralo uveriti ne samo producete poljskih pridelkov, nego tudi konzumente, da je sedanjim strankam za vselej odvzeti iz rok državno gospodarstvo?

In ob času najhujšega zapostavljanja kmetijskih interesov in ob prerivanju koristi konsumenta (glej: mast in moko!) prihajajo slovenski takozvani napredni dnevniki ter kličejo na združitev. »Slov. Narod« rešuje tozadevno nalogo tako-le:

»Tudi razpadanje opozicijskega bloka zlasti pa Radičeva pot v Moskvo, bi bila morala odjekniti v Sloveniji pozitivno. Predvsem bi bila morala prepričati tiste naše kmetijske politike, ki so še do nedavnega sanjari o veliki zemljoradniški stranki Jugoslavije z Radičem na čelu. To snovanje je padlo v vodo. Z Radičem so izključeni vsi računi: ta veterinjak ne ve, kaj hoče. Spekulacija z njegovimi političnimi zvezami je nezanesljiva in nevarna. Sploh je zemljoradniški pokret v smislu samostojnega državnega razvijanja izgrešana misel, ki ne vpoštevata države kot take in države kot celote. Samostojni interesi se ne uveljavijo v nobeni državi, dokaz torej, da je država več kot samoagrar. Zlasti Jugoslavija ne more poznati knjižnega prepira med industrijo mestom in agrarom, ker se mi vsi nahajamo pred mnogo potrebnejšimi vprašanji, namreč pred vprašanji izgradnje notranje uprave, konsolidacije gospodarstva, socialnosti denarstva, financ itd. Najprej moramo postati stabilna država, civiliziran narod, kulturno ljudstvo, potem šele lahko mislimo na parcelacijo strank in programov, kakršne nahajamo v tujih, že dozorelih državah in narodih. S tega splošnega stališča je med nami zemljoradniški pokret popolnoma neumestno. Praktično pa sta ga pokopala najprej boljševizem, potem pa Radič. Zato je nerazumljivo, kako moremo v Sloveniji pri tako pereči situaciji napram klerikalizmu še misliti na zemljoradniške pokrete ter tudi tukaj cepiti sile, ki se lahko uporabijo za skupen boj proti klerikalizmu in po njegovem premaganju za skupno kulturno in gospodarsko delo.«

Končnje pa s pozivom, da treba likvidirati »napredno parcelacijo«. Če je ta želja resnična, bi človek pričakoval, da se bo tisto malo število slov. inteligence, ki se tako trdovratno upira napredni politiki, organizaciji slov.

kmeta, udalo ter se pridružilo vrstam zavednega stanovsko orijentiranega kmeta. Število stanovalcev njihove interesne sfere je daleč premajhno za politično stranko.

Če pa jo na vsak način hočejo imeti, naj jo za božjo voljo imajo. Ali eno ne razumem: zakaj jeza na nas? Če ne bo nas, bo kdo drugi. Razlike v interesih ne spravijo s tem nikdar s sveta in za to gre. Mačke in psi se ne parijo in žerjavice ni mogoče hraniti v vodi. Bistvenih razlik prirodne zapovedi ni mogoče izenačiti, če jih ne vem kako bujno preplekate. Čemu torej prihajate vedno s staro obrabljeno frazo o naprednjstvu, a skrivate s tem samo željo, da treba kmetijsko polit. organizacijo razbiti, ker je nevarna vašim interesom.

Da je zemljoradniški pokret napreden, da je antiklerikal, to je vedno in povsod dokazal. Na to stran ne morete imeti zahtev in želja, ki bi bile opravilene. Tudi ni naša stranka nikoli nasprotovala združevanju s strankami, ki niso nasprotne ali lokalno ali momentano našemu gospodarskemu programu. Za zadnje občinske volitve je dalo vodstvo v vseh občinah našim pristajem proste roke za sklepanje vsakojakih blokov in skupnih list, ki bi jih pristaji našli za koristne v posameznih občinah. Dasi nasprotniki to kruto zlorabljajo, omalovažujejo ali pa si dajejo napačno proračunljene nade, sem še vedno mišljenja, da je bilo to postopanje s strani našega vodstva pravilno, absolutno pa stoji, da je s tem stranka pokazala strpljivost, objektivnost in širokogrudnost do vseh, ki so dobre volje.

Nimam pooblastila od nikogar, zato govorim le v svojem imenu; tudi ne pozna naša stranka političnih prepadov, kakor so to stalne prikazni v nasprotnih nam taborih. Izražam pa le nado, da bo stranka taka ostala tudi v bodoče. Vsakemu poštenemu človeku bo vedno pripravljena naša stranka ponuditi desnico za skupni boj proti skupnemu sovražniku. Seveda pa ne bo nikoli mogla smatrati za pošteno ljudi tiste, ki ji zahrbtno ali javno strežejo po življenju, ki rujejo zoper njo, ki lažejo in obrekujejo in ki bi jo radi v žlici vode utopili. Kdor bo torej pisal o združevanju,

nju, koncentraciji, blokkih, kdor bo zdihoval o skupnem naprednem delu, naj pomni predvsem eno: kmetijski pokret je tu, stranka eksistira, hoče živeti in bo zato živel. Kdor bo to priznal in upošteval ter tako postopal, bo tudi z naše strani tako sprejet, kdor pa misli, da je treba za kakoršnokoli »naprednost ali naprednjstvo« kmetijsko stranko ubiti, ta bo tudi tako obravnavan.

Ivan Pucelj.

Uvozne carine.

Komaj je vlada udarila kmeta s krično izvozno carino, se že čita v radikalno-demokratskih listih, da se pripravljajo tudi nove uvozne carine. Zato je potrebno, da o stvari spregovorimo in označimo kmetove zahteve.

Uvozna carina pomeni podražanje blaga, ki se mora uvažati. Blago stane v tujini toliko in toliko, a naša država določi, da se mora na to blago pri uvozu plačati še v državno kaso gotov davek, ki se zove uvozna carina. Za znesek uvozne carine se torej podraži blago na škodo onega našega državljanca, ki bo to blago potreboval, a to je navadno kmet. Saj predstavlja kmetško prebivalstvo 95% vsega prebivalstva v državi in je potemtakem ono tudi največji konzument ali potrošnik za vse uvoženo blago.

Na čigavo korist gre uvozna carina? Prvič na korist državne kase. Drugič na korist domačih fabrikantov. Oni so v stanu vsled uvozne carine prodajati svoje proizvode istotako drago, kakor znašajo cene istega blaga v tujini, večji prevozniki stroški in uvozna carina skupaj. Naš domači fabrikant je takorekoč brez konkurence in lahko radi tega odira ljudstvo. On to tudi prav krepko dela. Naš kmet radi tega fabrično blago, ki ga mora kupovati, mnogo dražje plačuje, nego njegov tovariš v inozemstvu. To dražje plačevanje gre na korist fabrikantov, smo rekli. A kdo so fabrikanti, kdo so lastniki fabrik? To so po veliki večini naše velike banke. A kdo so lastniki naših velikih bank? Po ogromni večini radikalni, demokratje in klerikalci. Ti slednji so torej oni, ki imajo koristi od uvoznih carin, ti bankirji so oni, ki izsesavajo in izžemajo kmetško ljudstvo.

In tako se zgodi, da kmet radi izvozne carine dobi za svoje pridelke manj, nego se na svetovnem trgu plačuje. Izkoriščevalci ljudstva pripovedujejo, da je to potrebno radi naše mlade industrije: Živila morajo biti poceni, tedaj bo industrija lahko dajala svojim delavcem manjše plače in bo lažje konkurirala s tujimi fabrikami. A ko kmet kupuje fabrično robo, mora radi uvozne zopet mnogo več plačati, nego dotična roba stane na svetovnem trgu. Seveda zopet radi mlade domače industrije! Tako kmet v resnici drži po koncu vse gospodarstvo v državi, a posebno je on pridelal vsa ogromna premoženja, ki se danes zbirajo v rokah lastnikov bank in fabrik, teh največjih krvososov ne samo v naši državi, nego menda na celem svetu.

Tudi mi vemo ceniti važnost domače industrije. Toda najodločnejše se upiramo proti temu, da mora izključno naš kmet nositi stroške za ustvarjanje domačih fabrik. Odločno smo proti izvoznim in uvoznim carinam, kakor jo imamo danes. Pristali bi samo na uvožno carino za ono blago, ki se ga doma več pridelava, nego potroši. A taka uvozna carina mora ščititi tudi kmetijstvo. Dostojno je ščitila samo industrijo, a kmetijstvo ne. Spominjamo n. pr. samo, da smo velik izvoznik za mast, a uvoz tuje masti je vendarle prost! To je škandal!

V ostalem se mora razvoj industrije pospeševati z drugimi sredstvi, a ne z uvoznimi carinami. Naj se v zdravih mejah dajo davčne olajšave, naj se dajo olajšave pri železnih tarifah, naj se dajo kakršnekoli olajšave za prehrano industrijskih uslužbencev in delavcev itd. Osobito naj se dajo na razpolago ceni krediti. Vobče naj se dajo industrijam olajšave, ki jih bo nosil cel narod, a ne da se razmetava tu z olajšavami in ugodnostmi izključno le na škodo in breme kmetovalcev in s tem vsega podeželskega ljudstva. Razmetava na način, da imajo končno od tega največjo korist neki bankarski krvososi, ki stvarno niti najmanjše zasluge nimajo za postanek industrije: Samo krađejo in grabijo in imenitno žive, med tem ko ljudstvo strada in trpi

Lepi Janičar.

Roman.

Spisal: Rado Murnik.

Konec.

»Mama! Mamica!« je kriknila in razprostrla roke. »Vendar si prišla pome! Vzdigni me! Boli me. Ne morem vstati sama.«

»Počakaj, kmalu boš videla mater,« ji je velela Salda mrzlo, se okrenila k ciganom in pokazala na košaro, rekoč: »Jeste najprej!«

Ko je slišal jamadar Angar te prijetne in izpodbudne besede, ga je nenkrat minil kraljevski ponos in prvi je zagrabil po mesu. Zaplenil je posebno masten kos in nemudoma zakopal pol svojega kosmatega črnega obraza vanj; kosti je metal po častitljivi stari šegi svojih pradedov kar preko svojega hrbta.

Čirikli je nesla sinu Sonakaju jesti in piti. Alijani ni dala nobene mrvice.

»Naj malo strada in shujša otrok, da ga ne spoznajo tako lahko,« je dejala ciganka in počenila li košari.

Sonakaj je skrivoma ponudil Alijani mesa, toda ona ga ni marala vzeti. Po njenih ušesih so zveneje Saldine besede in težko je pričakovala, da bi zopet videla svojo mater. Domisljala si je, da jo je ukradel eden onih hudobnih čarovnikov, o katerih ji je bil že toliko povedal ujec Ahac. Plašno je gledala živobarvne lučke in strahotne sence po jami.

Dasi je bil tudi cigankin kos lep, velik in okusen, ji vendar ni dovolila ženska zgornost, da bi ga uživala kar tako čisto tiho, brez zabavnega pogovora. Zadovoljno cmakaje je pripovedovala Saldi, kako se ji je posrečila nakana.

»Sinu sem dejala zmečkanih pripotčevih listov na rane in črnave. Pustila sem ga v senci pod hrastom in hitela k našim in povedala, kaj se je

dogodilo. Takoj so bežali preko Kolpe. Midva z možem pa sva skrila sina v tvojem čolnu in šla prežat v zasedo. In posrečilo se nama je. O! Tekla sva, kakor še nikdar svoje žive dni ne! Prav kmalu smo bili vsi štirje v čolnu in v jami. Čoln sem spustila po reki. Usula se je ploha, da je bilo kaj. Kdo bi našel zdaj naš sled? — Ali dolgo te ni bilo, dolgo. Čakali smo te prav težko.«

»Mislim, da je najbolje, ako deklico preoblečemo takoj v dečka,« je velela Salda, ko so se najedli. »Pojdi sem!«

»K mamici bi rada,« je jecala Alijana in proseče dvignila roke proti Saldi, ki je vzela škarje iz košare.

»Zdaj sem jaz tvoja mati, golobica moja!« je rekla Čirikli in jo vzdignila.

»Ti nisi moja mama. Moja mama je lepa. Ti si grda. Tebe nimam nič rada.«

»Tako. Hahaha! Le potrpi, polagoma bo to že drugače! — Tvoji lasje so predolgi, moramo ti jih malo ostrčiti. Čakaj, takoj boš lep fantek!«

»Nočem biti fantek...«

»I, kdo te pa povpraša? Angar, primi!«

Salda ji je dala škarje in ciganka je odstrigla otroku kito. Prestrašena Alijana se v ciganovih rokah ni upala gani. Solze so ji polzele po licu in čudno povečana se ji je zdela svetiljka na tleh ob tolmunu. Salda je vzela iz košare belo, rdečo obšito deško opravo in pomagala ciganki, preoblečiti Alijano v kmečkega fantička. Zlata verižica s križem in osmeroglatim smaragdnom je kaj naglo izgnila v nedrhi cigankinih; vse druge otrokove stvari je spravila Salda v košaro.

»Verižico vrzi v tolmun!« je svetovala ciganki. »Lahko bi nas izdala!«

»V tolmun, seveda,« je kimala Čirikli in si mislila: »Saj nisem tako neumna! Da jo pobaše Angar.«

Salda ji je dala lonček s temnorjavim oljem in ciganka je namazala in prebarvala detetu lase in polt.

»Zdaj si zal fantek!« je dejala Čirikli. »Ime ti boji Omar! Zakaj se jokaš?«

»Nisem fantek. Nisem Omar.«

»Kaj? Čakaj, čakaj!«

Razjarjena Čirikli je zvezala dolgo usnjato zanko z dvema ozloma na kratko in jela udrihati po »Omarjevi« glavi, po obrazu, po ušesih. Bičani otrok je pomolil roke proseče proti njej.

»Kako ti je ime?« je rohnela ciganka.

Silno prestrašeno, hitče dete ni moglo izpregovoriti nobene besedice. To je še huje netilo cigankino jezo. Čirikli je mislila, da otrok neče govoriti iz upornosti, ter je tolkla in bila neusmiljeno po rokah drhtajoče žrtve.

»Kako ti je ime?« je zarezala in izpulila docela zbeganemu otroku cel šop las.

Salda je prekrizala roke na prsih; manj občutljiva kakor kapniki, je s hladnim, kakor uledenim nasmehom motrila ta prizor. Angar je sedel poleg Sonakaja in srdito in zaničljivo pljunil predse, češ, kaj je bilo treba vseh teh sitosti! Neusmiljeno tepeni otrok je jecel nerazločne besede; pozabil je bil tuje mohamedansko ime...

»Pustite jo!« se je zdajci oglašil obvezani mladi cigan.

»Ti prosiš za otroka, Sonakaj?« se je začudila njegova mati, že utrujena.

»Tudi ona je prosila zame.«

»Ona?« je vzklopela Čirikli. »Odslej je — Omar!«

»Povej, kdo si?« se je vmešal bradati Angar.

»Hito, če ne —!«

»Reci: Omar!« je šepetal Sonakaj.

»O — mar,« je ihtel otrok. Črnkasto olje in solze so mu kapale na belo obleko.

Sonakaj je neprenehoma gledal mučenega otroka in smilil se mu je čimdalje bolj. Prijel ga je za mehko ročico, mu pihal na nežne prste, otekle in razpokane od hudih udarcev, in ponavljal tiho: »Moj Omar! Moj Omar!«

»Pojdite z mano!« je velela Frauensteinerjeva.

»Pokazem vam vaše zavetje.«

Odvedla jih je do konce jame in jim pokazala oba skrivna gumba ob zasukanem širokem kamenu. Šli so po ozkem hodniku za njo. Odmaknila je debele zapale na prvih, jako nizkih vratih in odklenila temnico pod severnim stolpom. Iz nje je udarjal dušeč duh po trohlini in plesnobi. Angar je nejevoljno širil nosnice. Ob zidu je stala nagnila miza in polomljena klop. Na tleh je bila nastlana slama.

»Tukaj že ne ostanemo dolgo,« je zagodrnjal Angar kratek, s kislim obrazom. »Splohi nismo vajeni, da bi dolgo čepeli na enem kraju.«

»Le ostanite tukaj, dokler ne okreva vajin sin in dokler ne pride trenutek, ugoden za beg!« je odvrnila Salda odločno. »Podnevi grešče lahko skozi jamo k bregu — toda pazite! Medtem naredim vsem trem, tudi tebi, Čirikli, kmečke obleke za moške. Prihajala bom vsak dan k vam in prinašala vsega potrebnega.«

Dobro je skrbela Salda za cigane, toda navzlic izborni hrani in pijači jim je bilo težko in zoprno v zatohli ozki stani. Podnevi so pustili Omarja samega, zaprtega v temnici, šli po jami k bregu in poležkovali ob Kolpi. Vsak dan je Angar sitnari hujše in silil proč...

Čez dober teden se je vrnil vitez Erazem Frauensteiner.

»Grof Blagaj divja, ker še ni mogel najti ciganov,« je poročal svoji sestri. »Zdaj jih zasleduje v čisto drugi smeri — proti Petrinji in Sisku. Malone vsi njegovi vojščaki, pa tudi možstvo njegovih bratov na slavonskih gradovih, vsi so noč in dan pokoncu.«

»Še nocoj morajo moji mili gostje odtod,« je sklenila Salda. »Zdaj pot v Bosno ni več tako nevarna!«

na največje pomanjkanje. Takih neenakosti in takih krivic si kmetstvo ljudstvo ne bo več pustilo dopasti.

Končno najodločneje protestiramo, da se o carinah razpravljajo brez narodne skupščine in brez sodelovanja kmetijskih strokovnih stanovskih organizacij. Na teh vprašanih delajo fabrikanti, ki imajo v naši kmetijski državi vlogo v rokah. Celo svetniki imajo roke k sebi obrnjene, pa jih ne bi imeli ti ljudje, ki niti od daleč niso podobni svetnikom? Zato kmetstvo ljudstvo zahteva, da se uvozne in izvozne carine spravijo v razpravo samo tam, kjer bodo tudi zastopniki kmetijskega ljudstva odločali.

Podpirajmo kmečko gibanje.

(Dopis iz krogov inteligence.)

Resnično povem, da sem dolgo razmišljal, kateri stranki se naj po vojski pridružim. Spominjamo se, kakšno je bilo koncem l. 1918 in tekmo l. 1919. Z starim ni bil nihče več zadovoljen, vse je iskalo nekaj novega, nekaj takega, kar bi novim razmeram odgovarjalo. Dotedanja klerikalna stranka je postala jugoslovenska, seveda samo po imenu, kakor se je kmalu pokazalo; isto je bilo z katoliško tiskarno. Nekdanja liberalna in nar. napredna stranka se je z sorodnimi elementi združila v demokratsko stranko. Delavstvo se je cepilo: V stare socialdemokrate in v komuniste. Nastala je nova skupina: nar. socialna stranka kot odpor proti kapitalističnemu jedru demokratov na eni in proti mednarodnosti socialdemokratov in komunistov na drugi strani. A istočasno se je pričelo tudi kmečko gibanje: V početku ga mnogi niso hoteli razumeti, toda kmalu se je videlo, da ima to gibanje za temelj živ gospodarski interes velike mase, da je vsled tega upravičeno in ima tudi bodočnost.

Iskamaj še ni konec. Nedavno se je razcepila demokratska stranka v Davidovičev in Pribečičev skupino. Jedva je poteklo nekoliko mesecev in že se razpravlja o popolnem združenju radikalov in Pribečičevih demokratov. Radikalji se trudijo, da pritegnejo na sebe čim več izven njih stojišč skupin. Radličeva stranka je na razpotju. Delavske stranke iščejo smeri, ki bi mogle delavstvo zopet združiti. Ali se jima posreči, kdo ve. Dejstvo je, da iskanja še ni konec in se konec danes tudi še ne da predvideti.

Kdorkoli je bil vesel, da smo postali svobodni, da smo dosegli svobodno Jugoslavijo, vsakdo se je udeležil iskanja novih smeri, ki bi odgovarjale našim novim razmeram, smeri, ki bi omogočile čim najuspešnejše delovanje na korist naroda in domovine. — Jaz za svojo osebo sem se po dolgem opazovanju in razmišljanju odločil za sodelovanje v kmečki stranki in to iz sledečih razlogov:

Jugoslavija je skoraj izključno kmečka država — kmečko prebivalstvo predstavlja celo nad 90 odstotkov vsega prebivalstva. Za mene je jasno, da mora oni, ki hoče tej državi dobro, pred vsem skrbeti, da bo dobro kmečkemu prebivalstvu. Kdor dela politiko proti koristim kmečkemu prebivalstvu, ta dela v Jugoslaviji proti koristim domovine, dela na uničenje države. Šolska, zdravstvena, davčna, vobče finančna, trgovska, prometna itd. politika mora pred vsakim ukrepom upoštevati, ali bo na korist ali na škodo kmečkemu ljudstvu t. j. ogromne večine prebivalstva. Ako se na to ne pazi, dela se škoda moči države, domovine.

A tako kmečko politiko more voditi le stranka, ki jo vodijo kmetje sami skupno z agrarno-ali kmečkomislečimi šolanimi ljudmi. Ne more je voditi n. pr. klerikalna stranka, dasiravno ima med pristaši po ogromni večini kmečko ljudstvo. Toda ona ni ustanovljena radi kmeta, nego je ustanovljena samo radi varovanja gospodarskih interesov duhovščine in cerkve. Ona povdarja kmečke koristi, toda samo v toliko, v kolikor to ni na škodo gospodarskih koristi cerkve in duhovščine. Tudi demokratska in radikalna stranka ne more voditi kmečke politike. Ena kakor druga stoji popolnoma pod vplivom velekapitala. Banke njima vzdržujejo časopise ter plačujejo stroške za volitve in vobče za strankarsko agitacijo. A kakoršne so banke posebno danes, je njihova korist v največjem nasprotju z koristjo kmeta. Banke hočejo imeti v svojih rokah vso trgovino in industrijo ter hočejo radi tega od kmeta dobiti pridelke čim ceneje, potrebuje pa mu prodati čim dražje. Temu namenu osobito služi cela carinska politika Jugoslavije. Istotako hočejo bankarski krogi davčne bremena čim najbolj odvaliti od sebe in napraviti kmečkemu prebivalstvu. Posledica vsega tega je vedno večje obubožanje kmečkega prebivalstva in kupčenje vedno večjih bogastev med bankarji, ki tvorijo jedro demokratske in radikalne stran-

ke. Vpogled imam v stanje naših srednjih šol, pa vidim, da število dijakov iz kmečkemu stanu strašno naglo pada, med tem ko število dijakov iz mest naglo raste. To je v ozki zvezi z obubožanjem kmečkemu prebivalstvu.

Nadalje vidim, da osnovno produktivno delo vrše le trije stanovi: kmet, delavec in obrtnik. Trgovina je potrebna le v toliko, da se izmenjajo proizvodi. Ako postaja številnejša, je že škodljiva. Uradnik, učitelj, zdravnik, inženirji: Vse to je koristno in potrebno, toda istotako ne sme biti preštevilno. Za banke velja isto, kakor za trgovino. Seveda v Jugoslaviji nismo še prišli do točne stanovske statistike. Ko bi jo imeli, bi videli, da so neproduktivni stanovi od osvoboditve do danes številčno silno narasli in še naraščajo. To je do skrajnosti nevarna in škodljiva pojava, a je posledica nezdrave gospodarske politike v državi, ki vedno tepe producenta in boža bankarja.

Kar se tiče drugih za naše življenje važnih točk, kakor vprašanje narodnega in državnega edinstva, plemensko in versko vprašanje, vprašanje narodne obrambe, razmerje med kmetom in drugimi stanovi itd., tu vidim, da zavzema kmečka stranka stališče, ki ga mora odobravati vsak patrijot. Kmečka stranka je enotna v celi državi. Vero smatra za privatno stvar vsakega pojedince, bedaste plemenske razlike, kakor klerikalci in radičevci, ne priznava. Stoji na stališču narodnega edinstva, istotako državnega, a bori se proti korupciji v upravi, kar je le pozdravljati. Razum tega zahteva, da se dajo velikim županom čim večje pravice in da se naj čimprej izvolijo sreske in oblastne skupščine, kar je v ustavi predvideno in bo samo na korist uprave in države. Proti vojski ni. Torej kar se tiče takozvane državotvorne politike, v vsakem pogledu korektno, pravilno držanje.

Ta opazovanja me silijo, da javno izrečem svoje mišljenje v tem zmislu, da treba inteligenco zainteresirati za kmečko gibanje in da treba, da šolani ljudje začnejo staviti v službo kmečkemu gibanju svoje sile, svoje znanje, svoje sposobnosti. Zdi se mi, da se bližajo zelo važni časi. Kapital z vso silo deluje na utrjevanje svoje pozicije in ni izključeno da n. pr. v Sloveniji kmalu najdemo združene v enem kolu (radikalnem) vse one ljudi, ki so s celo svojo preteklostjo pomenili za ljudstvo in za domovino le nesrečo. Želel bi, da se motim, toda bojim se, da je tako družba že na vidiku z željo uvesti v Sloveniji najstrašnejše kapitalistično izsesavanje, kar ga je naše ljudstvo kdaj doživelo. Ta trenutek je posebno važen in primeren za to, da se vse, kar je zdravo, kar istinski ljubi domovino in je voljno nesebično živeti in delovati za mase naroda, pridruži kmečkemu pokretu in ga podpre z vsemi svojimi silami. A. P.

Razne politične vesti.

»Slovenčeva« izmišljotina.

Najodločneje zavračam laž, katero je objavil »Slovenec«, da sem se pogajal z radikali o skupnem nastopu pri volitvah ob času svojega bivanja v Beogradu tekom tega meseca. Čestitam dopisniku »Slovenca«, ki je tako izvrstno informiran. Nisem bil niti pooblaščen k takemu koraku niti nimam volje, da storim kak političen korak brez vednosti vodstva SKS. »Slovenčeva« vest je navadna intriga, ki bi naj pokazala, da v naši vrstah ni discipline. Nisem se pogajal v Beogradu z nikomur, pač pa sem Državnemu совету predložil pritožbo, ker sem bil od sedanjice vlade nezakonitim načinom odpuščen iz državne službe.

Bogumil Vošnjak.

O naprednem združevanju

Je včerajšnji »Sl. Narod« pihnil sledeče: »Tudi samostojna kmetijska stranka stori po teh volitvah prav, da se kratkoma pridruži obstoječi Samostojni demokratski stranki. Slovenski kmetijski se lahko uveljavijo s strokovno kmetijsko mislijo tudi v Samostojni demokratski stranki in sicer na ta način, da postanejo nje gonilni elementi kmečke zaščite. Po teh občinskih volitvah velja parola: Ne cepimo se, družimo sile in svoje ideje v enoto naprednega ljudskega programa! Torej tako se nam ponuja! Ko bi mi bili lumpje, bi to precej storili. »Narodove« banke imajo denar, no, in dobro bi bilo. Sedaj delamo brez kmeta. Požrtvovalnost tvarišev vzdržuje tisk in agitacijo za SKS. Ni lahko, toda delamo in žrtvujemo, ker vemo, da je to korist ljudstva in domovine. In tudi dosežemo uspehe. Da ni nas, goljufi, krivosesi in demokratski advokati bi kmeta živega požrli. Tako se boje tem bolj, čim bolj raste naša moč in naš odpor proti vašemu bankarskemu odiranju. Mi to delamo kot patrijoti, a sedaj naj kratkoma prenehamo in gremo v demokratsko stranko

ter se tam »strokovno« uveljavimo in sicer tako-le: Mi bomo delali »strokovno«, demokratari pa politično in bodo politiko še bolj stavili v službo bank in drugih svojih oduhuov. Saj se naš odpor ne bo več opazil, ker bomo z oduhu pod jedno streho! Tako torej si demokratije predstavljajo koncentracijo. Ako nihče drugi. »Slov. Narod« ga gvišno pogrunta. Toda hvala bogu imamo še zdrave oči.

Končni izid občinskih volitev v ljubljanski okolici.

Po vloženih listah za občinske volitve v ljubljanski okolici, na katerih so točno opredeljene politične stranke, je končni izid sledeči: SKS 2115 lanksko l. 18. marca 1906, socialisti: 1400, SLS 4077, JDS 427. Mnogo občin je vložilo različne kompromisne liste tako: »Kmetstvo delavska lista«, »Obrtno-delavska«, »Kmetstvo-obrtna« itd. Iz tega se vidi, da so doživeli klerikalci popoln polom, ker je izgledalo do sedaj, da je vsa Slovenija v njihovem taboru. Z najhujšimi sleparijami so hoteli premočiti v zadnjem trenutku našega kmeta in delavca, da z občinskimi volitvami potrdita dosedanje nesrečno in nespodobno klerikalno politiko. Dala sta mu popolno nezaupanje in obsodbo. Obče se opaža izgon meščanskih kapitalističnih strank iz vasi in občin. Kljub celim vagonom »Domovine« in »Jutra«, ki ga pošilja kapitalistična bankarska demokratska stranka med kmeta in delavca in jih farba z nekako demokratsko naprednostjo, se ne more vrniti med nje. Treba je kmetu in obrtniku le izobrazbe, stanovske zavesti in ponosa, in nege za klerikalizma v farovž, demokratsko naprednost pa v ljubljanske banke, a sami so bodo združili v kmetijski in delavski stranki in s tem pokazali večjo naprednost kot vsa Jdsarska gonja. Vsak kmet je dolžan, da nadaljuje z vso vneto započeto delo in vstvarja eno samo kmetijsko stranko po vsej deželi. Saj dela za sebe in za svoje potomce. Čim prej bode to dosegel, tem prej se boste rešili mestnih pijavk, a kmetijski stan bo zadobil ono moč, ki mu po pomembnosti in številu gre. To je vladajoča moč. Nihče mu ne bo pomagal, ako si sam ne bo. V boj za kmetijski pokret.

Nasilja proti zemljoradnikom.

V Srbiji so radikali in demokratije začeli napadati zemljoradniške poslance. V četrtek 19. t. m. so zemlj. poslanci Lazic, Dimitrijević (ki je bil lani na Bledu na kmečkem prazniku), Moskovljević, Vujić in Miletić šli k Pašiću, da proti nasiljem protestirajo. Lazic je glasom beograjskih listov »povdaril, da se bo za vse, kar se dela protistavno, protizakonito in proti temeljnim pravicam državljanov, smatral odgovornim osebno Pašić, pod čijim režimom se vrši vse nasilje in ves teror. Tudi ostali poslanci so izjavili, da bodo odslej za vsako nasilje, ki ga bo napravila radikalna stranka, zahtevali zadoščenje osebno od Pašića in njegovih ministrov. Pašić se je vsled teh izjav prestrašil in je mislil, da ga bodo poslanci takoj napadli; začel je klicati orožnike na pomoč ter je kričal na ves glas: »Ti mi grozijo, proč žnjimi!« Poslanci so se Pašićevemu strahu smejali in mirno odšli. Tako poročajo o Pašićevi slabi vesti beograjski listi.

Še o nasiljih.

Davidovičevga poslanca dr. Šumenkovića so napadli radikali, med njimi uradniki, v ohridskem okraju, kjer je bil izvoljen. Šumenković je protestiral v Beogradu in se je telegrafično pritožil tudi kralju, nakar je dobil z Bleda poziv za avdienco.

Kako je v Bosni.

V našem sarajevskem glasilu »Težački pokret« od 21. t. m. objavlja tov. posl. Jovo Popović na kmetijskega ministra odprto pismo, v katerem pravi, da se iz kmetijskega kredita, torej denarja, ki so ga kmetije po nekem še avstrijskem zakonu sami vplačali in se nahaja v državi za kredite kmetom, dajejo sedaj posojila samo radikalnim in demokratskim bankam. Torej nov dokaz, kako radikali in demokratije skrbje za kmeta in kako delajo s kmečkim denarjem. — Nadalje poroča list o aretaciji tov. poslanca Miletića v Banjaluki. Radikali in demokratije so lagali, da je bil Miletić aretiran, ker je v pijanem stanju ljudem grozil z revolucijem. Resnica pa je, da Miletić alkohola sploh ne vživa in da nikomur ni grozil, nego je bil na kolodvoru aretiran samo radi tega, ker se je hotel odpeljati na stranjski šod. Zelo poučen je dopis iz Savskega Mosta, kjer radikali in demokratije nastopajo proti zemljoradnikom, kakor da imajo posla s sužnji po vzgledu starega veka. Vse to pod vodstvom radikalnih in demokratskih uradnikov. List pravilno povdarja sledeče: »Tako se ne sme nadaljevati, drugače pride v nevarnost država sama!«

Nasilja proti kmetom v Bolgariji.

Pred tednom je nek državni uradnik ubil v Sofiji zemljoradniškega po-

slanca Petkova, svoječasnega tajnika velikega Stamboljskega. Z umorom so v zvezi bolgarski radikalno-demokrati. Petkov je bil osebni prijatelj sedanjega francoskega min. predsednika Heriota. Heriot je takoj brzojavno izrazil Petkovi materi svoje sožalje. Ta brzojavka se lahko obenem smatra kot moralna klobuta pokvarjenim bolgarskim radikalno-demokratom.

Nadalje se poroča iz Bolgarske, da se je začelo tam zopet jako živahno gibanje med kmeti. Vladni listi pišejo o revolucionarnem gibanju »zemljoradnikov in komunistov«. Spravljajo torej zemljoradnike v zvezo s komunisti prav kakor to očitajo radikalno-demokrati kmetom v Jugoslaviji. To pomeni, da iščejo razloga za nova nasilja proti kmetom. Naše globoko prepričanje je, da kmeta tudi z nasiljem nihče ne bo ugnal.

Preganjanje učiteljstva na Bolgarskem.

Radikalno - demokratska vlada na Bolgarskem se vzdržuje s silo in krutostjo na površju. Vsakogar, ki je osumljen, da je proti vladi in vsakogar, ki preveč zahaja med preprosto ljudstvo, odstranijo, zapro ali celo ubijejo. Učiteljstvo, ki je v neprestanih stikih z ljudstvom na deželi je v večni nevarnosti za življenje. Samo v zadnjih dveh mesecih je dala vlada po svojih biričih usmrtiti 35 učiteljev, 1200 je upokojila, 48 zaprla, medtem ko je 150 moralo bežati v inozemstvo, da se rešijo. Nekateri so bili ubiti med poukom v šoli, vprico otrok. Internacionalni pedagoški inštitut v Parizu je izdal oklic na ves svet, da se te grozne razmere nehalo. V oklicu navaja imena, datume in priče, tako da je nemogoče dvomiti o resničnosti teh vesti.

Izjava skupščinskega predsednika.

V zagrebških in beograjskih listih čitamo izjavo Ljube Jovanovića, predsednika nar. skupščine, o naših sedanjih političnih razmerah. Med drugim pravi: »Posebno je treba globoko obžalovati, da se ne spojuje svoboda shodov in svoboda obhajanja nar. poslancev z volilci. Dolžnost poslanca je, da je stalno v stikih s svojimi volilci in nihče nima pravice, ovirati ga pri izvrševanju te dolžnosti, niti politični nasprotniki te pravice nimajo. Po mojem mišljenju je najvažnejša dolžnost državnih oblasti, da se ta pravica poslancev in njihovih volilcev, torej svoboda, z ničemer ne omejuje; a najmanj bi se smelo dogoditi, da kakoršnekolik oblasti ovirajo poslance pri izvrševanju njihove dolžnosti napram volilcem. Sedaj pa smo videli, da oblasti niso bile vsakokrat na višini te svoje dolžnosti in jaz upam, da bo g. minister notranjih zadev začel od oblasti strogo zahtevati izvrševanje zakonitih dolžnosti.« Tako radikal Ljuba Jovanović, ki svoje strankarske prijatelje gotovo jako dobro pozna.

Klerikalci nazadujejo

na celi črti. Pri občinskih volitvah v Kranju so padli od 97 na 90. JDS je dobila 375 glasov, a naprednjaki, ki niso zadovoljni z nasilno JDS politiko, so dobili 112 glasov. V Laškem so klerikalci nazadovali od 55 na 39 glasov. Občina Jurklošter pri Laškem je doslej bila klerikalna. Klerikalci so padli pri sedanjih volitvah od 219 na 49 glasov. SKS lista je dobila 117 glasov. Tako se klerikalcem povsod začne plačevati njihovo hujskanje proti državi in proti pravi kmečki politiki.

»Jutroviski« nacionalizem.

»Jutrovci«, ki seveda niso čisto nič nasilni, bi radi SKS nekaj dolžili zvez s komunisti, s klerikalci in z drugimi odkritimi sovražniki Jugoslavije. Oni kot »nacionalisti« imajo seveda dolžnost stalno opozarjati in paziti, odkoder državi preti nevarnost. Zaenkrat ji preti nevarnost od SKS, kajti mi nismo »nacionalni« in torej basta! E, strički iz »Jutrove« dežele, želeli bi zvedeti od vas, kakšen nacionalizem vi pravzaprav zastopate, oz. kaj sploh razumete pod besedo »nacionalizem«? Ta radevednost se nam je vzbudila pri spominu, da ste svoj čas, ko ste se še borili proti radikali in korupciji — gladni, daleč v stran od jasilic — SKS strašno hudo zamerili njeno spojitve z srbskimi zemljoradniki ter ste nas celo dolžili, da izdajamo »narodne« interese s tem, ker se vežemo z srbskimi zemljoradniki. Pa istotako se spominjamo, da ste često pisali proti velesrbskim radikalom in svarili Slovence pred velesrbsvom. Danes ste v zvezi z »velesrbje«. Nas silno, silno zanimala, kakšen nacionalizem pravzaprav zastopate in kako dolgo mislite pri sedanjem in svojem nacionalizmu vztrajati. Samo dotlej, ko bo kaj v jaslih ali tudi še preko tega?

Italijanska vlada

se nahaja radi umora socialističnega poslanca Mateotija v hudih neprilikah. Fašisti, ki so pri zadnjih volitvah z največjim nasiljem dobili ogromno večino poslancev, so hoteli tudi vladati z nasiljem. Socialistični posl. Mateoti je zbral o fašistovskih voditeljih silno gra-

diva, s katerim bi dokazal, da razni kolovodje samo kradejo iz državne kase. Fašisti so se zbrali in so Mateotija na skrivnem ubili, predno je svetu razodel, kakšnih sredstev se poslužujejo današnji italijanski mogotci. Vsled umora je nastalo med prebivalstvom silno razburjenje, a tudi v inozemstvu je to sedanjí italijanski vladi zelo škodovalo. Ital. min. predsednik Mussolini se je ravno odpravil k angleškemu min. predsedniku, toda poslednji je sporočil, da Mussolinija ne sprejme! Angleška delavska stranka je v prisotnosti angl. min. predsednika sprejela silno ostro resolucijo radi umora Mateotija. Tudi drugod so fašisti izgubili vse simpatije. Vsled tega je prišlo v fašistovski stranki sami do hudih preprirov. To so posledice nasilja. Kar svet obstoji, se še nijedna vlada ni mogla držati na krmilu z nasiljem, pa se tudi fašistovska ne bo. In se tudi ne bo nikjer drugod. Sicer pa uporabljajo nasilja samo nekulturni ljudje, samo culukafri.

Kdo je rešil Kmetijsko družbo?

Gotovi nasprotniki kmeta in njegovih koristi venomer ponavljajo, da so oni rešili Kmetijsko družbo iz klerikalnih krempljev. To ni istina. Da je bilo ustavljeno sprejemanje udov, ki so jih nosili iz katoliške tiskarne in plačevali vpisnino dostikrat brez vednosti vpisanih kmetov, je zasluga našega tov. Pucija in naših kmet. podružnic, ki so vsi z energičnimi protesti pri notranjem ministru dosegli, da se je klerikalna lumparija ustavila. Rešena pa Kmet. družba še vedno ni. Še vedno je tam, kjer je bila februarja meseca, ker listak Pašić predobro ve, da bo Kmet. družba morebiti še potrebna kot vaba za klerikalce. To bo takrat smeha vredno, ko bo Pašić baš s pomočjo Kmetijske družbe v slučaju potrebe pustil na cedilu slovenske demokrate in iskal Korošca! Z drugimi besedami: Kmetijsko družbo treba šele rešiti, toda pravočasno!

Strankine vesti.

Seja načelstva SKS bo dne 2. julija v Ljubljani v prostorih in ob času kakor običajno.

Za tiskovni sklad SKS so darovali tovariši: dr. K. Faninger, Maribor 400 dinarjev; dr. Bog. Vošnjak, Lajteršperg 300 Din; Anton Lipovšek, Maribor 100 Din.

»Selo«, naše beogradsko glasilo Saveza zemljoradnikov, v zadnji številki navaja celo vrsto darovalcev za strankin tiskovni sklad, ki so v zadnjem času skupno dali 4759 dinarjev. Živeli! Želimo tudi pri nas čim več požrtvovalnosti!

Na Biokah je bil soglasno izvoljen za župana tov. Stanko Lenarčič, član načelstva SKS. Iskreno častitamo!

Zaupnikom SKS. Javite takoj izid občinskih volitev Tajništvo SKS, Ljubljana, Kolodvorska ulica 7, kjer so vlozene kompromisne liste javite, koliko odbornikov SKS je na listi.

Pritožbe radi nepravilnega postopanja pri volitvah se morajo vložiti osem dni po razglasitvi izida volitev.

V Boštanju ob Savi se je vršil zadnje nedelje lep šod, kateremu je predsedoval naš tov. župan Lojze Dermelj. Poročal je tov. posl. Pucelj.

Radohova vas. V nedeljo smo imeli sestanek SKS. Na sestanku je poročal tov. Bukovec. Za občinske volitve smo vložili dve listi. Kmetiska zavest se je začela tudi pri nas lepo razvijati.

V Gorenji vasi v Poljanski dolini se vrši sestanek in občni zbor kraj. org. pri tov. Matevžu Ingliču v nedeljo, dne 13. julija ob 2. uri popoldne.

Pridobivajte naročnike za »Kmetijski List« in »Grudo«. »Kmet. List« stane do konca leta samo 12.50 Din. Ker bodo skoraj gotovo koncem leta volitve, je važno, da pride čim več lista med kmečko ljudstvo. Zato vsi na delo in širite list!

Dolžnost kraj. org. je sklicanje sestankov in shodov. Pri sestankih se obravnavajo vse vaše in občinske zadeve, gospodarske, šolske, politične, dalje tolmačenje programa kmetijske stranke njene politike in taktike. Čitanje važnih člankov »Kmetijskega lista«.

Vsak pristaš mora točno vedeti kaj hočemo. Ker smo kmetijska država, hočemo kmetstvo vlado. To je točno opisano v našem programu, ki ga mora vsak poznati. Piše naj tajništvo SKS in ga dobi.

Katera kraj. org. ne more sama vršiti sestankov, naj poroča tajništvo SKS, da pride poročevalec iz Ljubljane. Brez dela ni napredka, še manj uspeha. Pravice ti ne bo nihče dal, ampak si jo moraš vzeti sam.

Kar Vi potrebujete, to je Elza/šulc, To pravo domače sredstvo, doted preženo Vaše bolečine! Polizusna pošiljka Din 27.—. — Lekarnar Eug. V. Feller, Stubica Donja, Elza trg št. 344, Hrvatska.

Zveza kmetijskih fantov in deklet.

Omladinske zemljoradniške organizacije imajo sestanek delegatov 6. in 7. julija t. l. v Sarajevu. Razpravljalo se bo o tekočih zadevah, posebno pa se bo govorilo o pripravi za slovenski omladinski zemljoradniški kongres, ki bo začel septembra v Ljubljani in na Bledu.

Savez zemljoradniških akademskih klubov zboruje dne 7. julija t. l. v Sarajevu.

Poziv vsem našim naročnikom! Naše čitatelje, ki so prejeli drugo številko Grude, pa lista doslej še niso naročili in ga tudi ne nameravajo naročiti, vladno prosimo, naj to številko vrnejo upravi Grude, Ljubljana, Kolodvorska ul. 7., da bo mogla ustreči novim naročnikom, ki se množe od dne do dne.

Enotna fronta!

V teh dneh so se priglasile vse organizacije slovenske kmetijske mladine za kongres, ki se vrši v septembru v Ljubljani in na Bledu.

Na tem ustanovnem kongresu »Zveze slovenske kmetijske mladine«, ki je bil pripravljen vse leto po »Zboru ustanoviteljev« in z sodelovanjem »Mednarodnega agrarnega urada« v Pragi, bo položena temelj za skupno enotno fronto kmetijske mladine vseh slovenskih narodov, kar bo glede na agrarni tip vseh slovenskih držav veljavnostna stvar, ne samo za kmetijstvo, temveč za vse mednarodno življenje v obci.

Udruženje kmetijske mladine vseh slovenskih narodov nam nudi najlepši dokaz, kako globoko je že prodrla sicer še mlada kmetijska misel in da je stranki interes močnejši kakor pa vse drugo, kajti čeprav so razdeljeni slovenski narodi v več držav, v več vrst in čeprav so na Poljskem začasno še tri kmetijske stranke in pri nas dve, gre mladina preko vseh teh več ali manj umetnih pregrad v enotno kmetijsko fronto, gre zato, ker jo vodi enotna agrarna ideja.

Naloga »Zveze slovenske kmetijske mladine«, je združiti kmetijsko mladino vseh slovenskih držav v eno organizacijo, katere cilj je kulturno, socialno in gospodarsko povzdigniti kmetijsko ljudstvo slovenskih držav tako, da bo doseglo v družbenem in državnem življenju oni položaji, ki odgovarjajo vrednosti in važnosti produktivnega kmetovega dela na zemlji.

Zato bo letošnji ustanovni kongres važen mejnik v boju kmetijstva za politično in gospodarsko osvoboditev, ki zasluži pozornost celokupne kmetijske javnosti.

Kongres bo pa poleg tega ponovno manifestiral vzajemnost slovenskih kmetov in združil v skupno fronto tudi aktivne agrarne politike in voditelje, kake odgovornosti.

Dopisi.

Predoslje. Na praznik sv. Petra in Pavla se pri nas vršijo občinske volitve. Z ozirom na članek v zadnjem »Domoljubu« je treba, da se posveti malo v našo egiptovsko temo. Najbolj boli naše dične voditelje SLS v Predoslju, da smo mi naprednjaki postavili njim nasprotno listo. G. župnik Zupanc se je že ob priliki birne hotel pohvaliti pred škofom, kjer je potom občinskega službe vabil vse odbornike ne glede na stranko ter se hotel predstaviti škofu, češ naša občina je vsa črna. Kar se pa tiče naše kandidatne liste, imamo mi zastopnike vseh stanov. Nasprotniki pa so izjavili, da delavcev ne marajo; delavci, to si zapomnite! Ali to se nam čudno zdi, kakor je naša lista slikana, pa smo imeli mi cel teden dni preje postavljeno, kakor pa klerikali in še sedaj imamo celih 8 podpisov več na listi, kakor je to potreba, čeravno se po »Domoljubovem« dopisniku na vse plači trga. Nasprotniki so potom občinskega službe strašili enega našega kandidata, zavednega obrtnika, da mu bodo pri občini nasprotovali, ker je dal podpis na kmečko-delavsko listo proti klerikalnim pijavkam. Oglejmo si sedaj še nekoliko listo SLS in njene kandidate, posebno pa še njih delovanje v dobrobit ljudstva med in po vojni. Zakaj je dobil prejšnji župan Zabret zasluženo odlikovanje od mačke Avstrije prokletega spomnika? Ko je on kot komisar za žito reviriral v Senčurju, kjer je živela žena, katere mož je bil celo vojno pri vojnih in tej ženi materi 7 neprekrljenih otrok je on odvzel vse žito zato, ker ga je nekaj prikrila. Še orožniki so prosili zanjo, pa vse zastoni, vse mora iti, drugo jutro so pa našli ženo mrtvo v vodi pri Zabretovi tovarni. Volilci, ali naj vas taki možje zaštopajo v občinskem odboru? Na prsto je pripel odlikovanje na svojo črno dušo, pa naj pripne smrt matere nedolžnih otrok. In to je bil brat od današnjega kandidata. On pa se je daržal, da mu je vseeno, če vse žene poskačejo v vodo. Obogatel je ravno on najbolj na račun kmetijskih žuljev. V

začetku vojne je bil na robu propada in vojna mu je pomagala. — Drug slučaj: Prišel je na dopust reven kajžar, pa gre prosit g. župana Zabreta, naj mu da malo mleka, da bi se vsaj doma do siteda najedel. Toda on mu odgovori, da takih ni treba na dopust, kateri se ne morejo sami živeti, da naj bodo v fronti. Drugim pa jo je dajal cele vreče za krmo prašičev. Tretji slučaj nasproti neki težko bolni ženi, ki ga je na zdravniško spričevalo prosila za nekoliko bele moke, je odgovoril, da naj je kisto repo. Ali kmalu po vojni ga je Bog kaznoval s tem, da ni mogel ne boditi in ne govoriti, kmalu nato pa s smrtjo. Tudi sedaj imamo še par od Boga zaznamovanih. Na Klancu niso ljudje hoteli potrditi od klerikalcev jim diktiranega kandidata, ki je z vsem srcem želel biti odbornik in mogoče še župan, čeravno je nosil sedanjemu županu klobase, pa vseeno njegova kandidatura ni uspela. Vam g. župnik pa svetujemo, da se držite naukov sv. vere, a ne politike, če hočete, da Vas ljudstvo ne bo pognalo iz politike, kakor je Jezus pognal kupčevalce iz templja. Ker Jezus je učil: ljubi svojega bližnjega, kakor sam sebe, politikujoča duhovščina pa seje sovraštvo med ljudstvo. Kandidatom SLS svetujemo, naj ne hodijo preveč na solnce s takim maslom. Domoljubovemu dopisniku pa sem na razpolago, če hoče vedeti še kaj več, ker imamo še mnogo gradiva pripravljenega. Volilci! Možje, fantje, obrtniki in delavci, takih mož Vi ne boste volili, zato oddajte svoje glasove v kmečko delavsko skrinjico, katere je na prvem mestu. Na dan 29. junija vsi na volišče, da z zadnjim udarcem pokončamo na smrt obsojenega klerikalnega zmaja v občini Predoslje. V boj za Staro pravdo! S kmetiskim pozdravom. Volilec.

Boštanj ob Savi. V naši občini je s par izjemami vse za SKS in to tako, da klerikali ne bi mogli sestaviti niti liste za občinske volitve. Toda da ne bodo rekli, da se bojimo kontrole, smo v svojo listo vpisali tudi tri klerikalce tako, da je sedaj na listi 14 SKS in 3 SLS. Ker druge liste torej ni, je naša že potrjena.

Iz Savinjske doline. (Po občinskih volitvah v celjskem in vranskem okraju.) Občinske volitve so kljub temu, da še ni naša organizacija dovoljno izvedena, pokazale lep napredek kmetijske misli. Prejšnja malodušnost, posledica neuspeha pri zadnjih skupščinskih volitvah in pa razdiralnega dela bankrotskih in advokatskih trabantov pod plaščem naprednosti, je že precej popenjala, ker je začelo podeželsko ljudstvo uvidevati, da je vse delo nasprotnikov, in najsibo maskirano z naprednostjo, državotvornostjo, separatizmom, boljševidnostjo ali s frazo, da je v nevarnosti vera, usmerjeno samo proti kmetijski osamosvojitvi. Vendar pa je bil to deloma povod, da naši niso povsod postavili list pod imenom SKS, ampak so se poslužili tuintam imena gospodarska stranka, katere sedaj »Tabor« in »Jutro« reklamirata za JDS. Ali s tem varajo sami sebe. So se sicer po nekaterih občinah, kjer se je to strinjalo z lokalnimi gospodarskimi interesi, postavile skupne kompromisne liste z drugimi strankami; večji del list pod tem imenom vloženih, pa je samostojne kmetijske stranke. V vseh občinah, kjer smo postavili kandidatne liste smo dosegli krasne uspehe; v nekaterih smo celo dosegli število iz skupščinskih volitev l. 1921. (Frankolovo 113, l. 1921: 111.) Pravi napredek kmetijske misli pa se bo pokazal šele pri prihodnjih skupščinskih volitvah. Kajti pri teh občinskih volitvah smo bili kmetje prvič prepušteni popolnoma samim sebi. V sredi najhujšega dela na polju je kmetu težko žrtvovati dragi čas ter iti sestavljati liste in nabirati podpise, medtem ko imajo druge stranke na razpolago ljudi, ki imajo na dan po 24 ur časa. Toda pri prihodnjih volitvah bomo to že drugače uredili, da ne bomo nikjer brez kandidatne liste. Te volitve so nam ponovno resen opomin: kmet pomagaj si sam! Le malo jih je celo med podeželsko inteligenco, ki bi v resnici čutili s kmetom in mu hoteli pomagati do osamosvojitve in četudi so sami izšli iz kmetkega stanu. Toda tudi za to jim bomo svojčas hvaležni, ker se bomo navadili in naučili izhajati povsod brez njih.

Št. Jernej na Dolenjskem. V lepih prastarih državnih bukovih gozdovih vrh Gorjanc je pričela peti sekira. Tja se je napotilo na binkoštno nedeljo (ker čez teden nimajo časa) sedem St. Jurčanov in okoličanov, da si ogledajo rušenje gorskih velikanov in se navžijejo božje gorske lepote. Od tam so nameravali v sosednje Sošice med brate Hrvatine in od tam drugi dan na binkoštni ponedeljek k Sv. Miklavžu na Gorjance. — Bridka usoda je hotela, da je enega tovariša tega izleta, med vsem tukajšnjim ljudstvom priljubljenega mizarja Ignacija Klemenčiča zadela komaj pol ure nad Št. Jernejem v Vrbovcih

srčna kap. — Ves trud, spraviti dragega tovariša zopet k življenju je ostal kljub vsestranskim poizkusom, zaman. — Tudi pozvani zdravnik ni mogel drugega storiti kot ugotoviti smrt vsled srčne kapi. Ker pa ni bil blagi pokojnik pristaša klerikalne stranke, je takoj na binkoštni ponedeljek raz prižnice v Št. Jerneju grmel kaplan Martin, raz prižnice na Gorjancih pa kaplan Anton. — Hotela sta menda dokazati nekako prst božji. Po izjavi zdravnika bi bila smrt vsled srčne kapi ravnatoka lahko nastopila v cerkvi. — Posebna nevarnost za umrlega je obstojala še v tem, da je bilo v rodovini že več slučajev srčne kapi in je tudi oče njegov, bivši cerkovnik v Šmarji, na srčni kapi umrl. — Tukajšnje ljudstvo brez izjeme najsibje političnega prepričanja klerikalnega ali pa naprednega se je zgražalo nad nočesnostjo teh dveh kaplanov, ki niti mrtvega nasprotnika ne moreta pustiti pri miru. Tovariš pokojnega se je šel radi te srčne pokvarjenosti kaplana pritožiti k tukajšnjemu župniku Lesjaku in župnik je priznal, da kaplan ni ravnal prav in da kmalu odide iz Šent. Jerneja. — Kaplan Martin! Vi veste, kaj ste si v Št. Jerneju napravili na vašo grešno dušo, pustite torej poštene ljudi pri miru, pa magari so drugega političnega prepričanja. Vi, kaplan Anton pa posvečujte svoj dragoceni čas vašemu vzvišenemu poklicu in obiskujte bolnike pravočasno. Kočij in koleseljinov nima vsakdo na razpolago, da bi Vas prišel iskati. Pa kaj se hoče: Blizajo se občinske volitve in vsako sredstvo je dobro, kaj ne?

Št. Jošt nad Vrhniko. Dne 15. junija smo imeli občinske volitve. Bili ste dva kandidatni listi, prva SLS in druga SKS, SLS je dobila 5, SKS 4 mandate. Klerikali so računali pred volitvami, da gotovo dobijo najmanj 7 mandatov, ko so pa videli rezultat volitev, so bili do dna svoje zagrizene klerikalne duše poparjeni. Rečemo vam, da je ta zmaga, radi katere so klerikali žalostni, zanje tako slaba, da v Št. Joštu še klerikali niste tako slabe zmage doživeli, vkljub temu, da ste letali noč in dan, odkar so bile občinske volitve razglašene in agitirali od volilca do volilca z največjo paro in porabili vse smrdljive pline laži v agitacijske namene. Klerikali so v Št. Joštu pokazali tako zagrizenost, da mislim, da je nikoder ne morejo večje pokazati. Št. Joški klerikali imajo še dva velika žaljaka klerikalne zagrizenosti v rezervi, eden stoji v Suhem dolu, drugi pa na Koglu. Toda vse jim nič ne pomaga, zmaga jim je slabo dozorela, tudi Stanovnikovog atka blagoslov ni dosti zalegel, župnikova velika šoba pa ni prav nič tekmila, ko je bila tako velika, kot skednova vrata. Vsem našim volilec lepa hvala, ki ste zavedni in stojite trdno na braniku le za korist občine in dobrobit vseh občanov in s tem varjete prebivalstvo pred velikimi stroški. Kaj več se bomo že še pomenili pozneje.

Zagorica. Pri nas je vložena kompromisna lista: 2 SKS odbornika in 5 SLS. Če bi volili bi bolje odrezali.

Log. Občinske volitve so pri nas nedvomno pokazale, da »Peterc« ne bo nikdar več gospodaril v občini. Dovolj smo imeli njegovega neizvoljenega županovanja 1919 in 1920. leta, ki je s svojim delom povzročil tako ogorčenje med občani, da so ga že pri prvih obč. volitvah z velikim veseljem poslali v penzijo. Tedaj je prišla občina v kmetsko-delavske roke in jo nikdar ne bodo več izpustili. Mi zahtevamo od obč. odbornikov pametnega občinskega gospodarstva in ne klerikalne trapašije. Kmečko-delavska lista je dobila 87 glasov (6 odborn.) in klerikalna 40 glasov (3 odborn.).

Iz Zavrča. V »Slovenskem gospodarju«, ki ima patent za laži, obrekovanja, zasmehovanja itd. zopet po pristno krščanski navadi napada poštarja in sicer nek sestrada mežnarček, pa to radi tega, ker je zgubil službo pismošoj. Kako naj se pusti človeka v službi, ki poverja uradne denarje, ki slepari s podpis, a denar porabi sam in šele potem milostnim potom v obrokih izplačuje vojnim vdovanom od države redno jim doposlane pokojnine? Kako zamore poštna uprava poveriti državno službo človeku, ki krade, kakor je večkrat mežnarček bil zasaden pri tatvini? Če bi sam dr. Korošec ali pa naš g. kaplan ali dekan bil poštni ravnatelj, ne bi mogel nastavljal ljudi, ki sleparijo in kradejo. Vsak gospodar nažene tatu iz hiše, samo naš g. dekan tega ne stori, češ saj meni nič ne krade, agitira pa le proti, kakor on pravi, »slabostojni stranki«. A naša stranka je bolj krepka, kakor kdaj popre. Da je temu tako, smo že opetovano pokazali in vam bomo tudi letos. Agrarci ostanemo zvesti svoji stranki in našo po naši stranki nam priporočeno zemljo si ne pustimo od nikogar vzeti, najmanj pa od kakšnega privravnega tatu in sleparja. Oglaš se jili več, kakor sto: »Bog nas obvaruj sleparjev in tatov.« — Agrarci.

Brezovica pri Dobu. Vse klerikalne hujskarije in obrekovanja teh čednih tičev nas niso ustrahovala, da ne bi pri zadnjih občinskih volitvah nastopili s svojo listo. Enkrat za vselej vam pomeni, vi črni krokerji, da je za vedno konec samo vašega paševanja v obč. zastopu. Trdno se je zamajala vaša kula pri teh volitvah, ali z zavednostjo in izobrazbo vam bo popolnoma izpodkopala tla. Naša kmetsko-delavska škrinjica je že sedaj dobila 42 kroglic, klerikalna je padla na 50 glasov.

Tuhinjska dolina. »Slovenec« in »Domoljub«, ki nista nikdar poznala lepe krščanske čednosti resnice, ampak jima je laž in božja jeza edina podlaga in vsebina, s katero pumpata svoje uboge zasleplence, sta pri zadnjih občinskih volitvah to znova potrdila. Kljub temu, da je »Slovenec« in »Domoljubov« zaščitnik sam g. škof, ki že petdeset let uči, da je lagati greh, in da je laž mati vseh nečednosti, pripušta to grešno delo dan za dnem v svojih listih. Ta dva črna tiča sta poročala o izidu občinskih volitev iz Tuhinjske doline, da so bile skoro v celem kamniškem okraju povsod vložene in izvoljene samo klerikalne SLS kandidatne liste. Ker nas je pa prav v vseh občinah kamniškega okraja mnogo, mnogo ljudi, ki klerikalnim lažem in sleparijam čisto nič več ne verujemo in jim ni česar več ne zaupamo, smo po vseh občinah postavili tudi svoje pristaše kmetijske stranke v občinske odbore. Tako so sestavljali, čeprav na enotnih listah, občinski zastopi tako-le: Špitalič SKS 4, SLS 5, Šmartno SKS 3, SLS 4, Loke SKS 3, SLS 4, Zg. Tuhinjski SKS 3, SLS 6 odbornikov. Tako-le gospodje. Kolikor mi je znano, je isto po vseh ostalih občinah, ki ste jih navedli kot samo klerikalne. Laž vam bo več škodovala kot koristila. Sicer bo pa »Domoljub« v kratkem od same laži počil, kot »napihnjena kropa«.

Podgorje pri Kamniku. Neki klerikalni zajček se v »Domoljubu« hvali, da je zmaga pri občinskih volitvah SLS. Resnici na ljubo tole: Sestali smo se vsi in dogovorili, da vložimo skupno listo. Lista se je sestavila tako-le: 2 SKS, 1 delavec in 4 SLS. Po par dneh smo vprašali, če je lista vložena. Rekli so nam, da je, in sicer pod imenom SLS. Ker to ni odgovarjalo dogovoru, ker bi morala biti lista nadstrankarska, smo sestavili še protestno listo. Radi domačih razmer pa nismo storili niti koraka za protestno listo in celo nasvetovali našim volilec naj ne volijo te liste, ker so nam možje na kompromisni listi ugajali. Iz tega pa so klerikali skovali lažljiv dopis, da se je Janez Svetlin potegeval za župansko mesto, ko vendar vsi vedo, da nima niti svoje hiše in nima kje nastaniti županskega urada. Svetlin se bo oglasil v kratkem v nabavni zadruzi, da dobi tam blaga za zbrusene hlače, plačal jih bo do kolen, drugo bodo pa menda pripevali klerikali. Kako dobro pa gospodarijo klerikali pri nas, spominjamo malo nazaj v vojne čase. Ravno ti so nas med vojno drli in od nas hoteli izsiliti zadnjo bilko sena, da je morala domača živina stradati. Da tako ste delali vi za občane. Če bo potrebno, bomo drugi malo bolj jasni. Da je klerikalna stranka prava zagovornica in braniteljica slovenskega ljudstva je pa dokazala dovolj izza volitev 18. marca 1923, ko je pomagala slovenskemu kmetu naložiti petkrat povišane davke, takse, kuluk in druge take dobrote. Končno glede skupne liste še to, da bi jo mi bili lahko ovrgli, ker so klerikali podpise ponaredili. Mnogi naši pristaše se danes hudejejo, zakaj jim liste nismo razveljavili, ker sedaj še bolje vidijo, kako zahrbtni in lažljivi so klerikali.

Sromlje. Na naše poročilo o popravilu farovža poslal nam je Martin Sotler (njegovoj bratje se pišejo Sotler) neko konfuzno objasnilo. Sotler se sklicuje na vse mogoče uradne komisije, ki so popravilo farovža našle potrebnim in neizmerno obdavanje danes že dovolj izmozganega kmetkega ljudstva povzročile. Gosp. Sotler ste pač še velik največje če mislite, da mi delovanja takih komisij krog farovža prav dobro ne poznamo. Čudno, da se ne sklicujete tudi na sodelovanje župnikove kleti, ki je celo Vas g. Sotler iz »kremenitega« naprednjaka prelevila v ponižnega farovškega slugo. Gosp. Sotler pa ste nam pozabili povedati ono, kar je pri celi zadevi sporno in glavno: Ste li vprašali o stvari tudi ljudstvo, oni faktor, na katerega račun ste delali načrte? Ste vprašali prizadete župljane in druge davkoplačevalce? No g. Sotler in g. župnik ste storili to Vi, ki ste strahovit »borec« za ljudsko samoupravo — avtonomijo?! Očividno nimata vidva, ki v političnem hujskanju klevečeta besedo »avtonomija«, najmanjšega pojma o tem, kaj ta beseda pomeni! Avtonomija — samouprava ljudstva je to, da je vedno in povsod, kjer je treba rešiti katerokoli vprašanje, ljudstvo go poslušati in njegovih žuljev ne izkoriščati, ampak najvišji faktor, ki ima v sebi

odločevati in čez sklep ljudstva nima nihče več nobene besede. Zlasti mu nihče nima prava proti njegovi volji naložiti neznosnih bremen. V praksi izgleda to tako-le: Gosp. župnik sromeljski bi naj dal razglasiti vsem prizadejim davkoplačevalcem, da si želi udobnejšega farovža. Na gotov dan bi se moral vršiti sestanek. Ljudstvo samo ali po svojih zaupnikih bi izvršilo pregled če in v kakli meri so popravila potrebna in v kolikem obsegu je ljudstvo danes spričo slabega gospodarskega stanja zmožno prispevati za popravila. Sklep tega zborovanja prizadetih bi bil vsakemu svet in bi ga vršil v polni meri, ker bi bilo ljudstvo avtonomno — to je nad njegovo voljo ni nikogar, ki bi ga komandiral. Gosp. župnik sromeljski, vidite to je samouprava — avtonomija ljudstva, katero pa Vi izrabljate samo v frazi, nesramno jo skrunite v vašem političnem duševstvu hoteč z isto med nešolanim ljudstvom slepariti za svojo klerikalno malho, da si pridobite nerazsodnih backov. Vam je avtonomija le fraza, orodje, ki jo onečateste kot vse, kar je nam drugim sveto: vero i cerkev, ki ste jo prodali belcebubu za trenutno tuzemelsko politično malho. Vam je sveta samo rimska avtonomija. V Sloveniji naj bi komandiral politikujoč škof, po okr. glavarstvih njegovi nižji trabant, v vsaki fari pa bi bil avtonomen farovž z vsebino enega ali dveh politikujočih izvrškov nekdanje Kristove družbe, ki so ga izdali za skledo leče in par raztrganih bankovcev, dočim ga je Jude izdal vendar samo le za ommajajoče srebro — pa še on se je skesal in — obesil! Vi se ne boste, ker nimate več vesti! Laž, hujskanje brata nad brata, politična sleparija vam je prešla v meso in kri! To je torej avtonomija, o kateri Vi sanjate. Po teh časih se Vam cede sline, ko bi zavili korobač nad ubogim izmozganim kmetiskim trpinom. Neomajane moči brez kontrole državne oblasti — Beograda, se Vam hoče, da bi »avtonomno« neovirano uganjali svoje peklenske orgije. — Mi pa smo za avtonomijo, samoupravo ljudstva, kjer naj rednik vse države — to je kmet — odločuje v vseh vprašanjih in vodi krmilo države v korist ne same, celotnega prebivalstva in dobrobiti zavrnjenega in od Vas kruto zlorabljenega kmetkega stanu. Zato se gre g. Sotler! Ne gre se zato, če so uradne komisije po zastarelih avstrijskih zakonih diktirale pravilno ali nepravilno obdačenje ljudstva. Gre se zato, da ne priznamo veljavnosti zastarelih avstrijskih zakonov, ki so izročali eksploatacijo ljudstva v roke farovžem in njih klevečalcem — temveč priznamo le voljo ljudstva — naroda, ki se ne more pokoriti diktatu farovža in njegove kleti. Sedaj ste nas menda tudi Vi g. Sotler razumeli — če ne, pojdite v župnikovo klet, da Vam to razložim. Končno vam še povemo, da je naše zadnje poročilo bilo povzročeno somišljeniku kler. stranke, ki že ve kako Vas sme obsoditi. (Op. uredništva. Načelnik cerkvenega konkurenega odbora v Sromljah nam je poslal dopis, ki ga je gotovo narekoval gosp. župnik, kajti v dopisu se branijo izdatki za farovž. Dopis smo poslali tovarišem somišljenikom v Sromljah na mišljenje in smo prejeli prednji odgovor.)

Iz Trebnjega. Nek dopisun »Domoljuba«, ki je dobro poznan, v zadnji številki blati kmete pristaše SKS ter jih nazivlje Pavlinove pijance. Ne bomo se prepekali, kdo je pijanec, vedi pa poročevalec »Domoljuba«, če hoš izžival, da bomo prihodnjik sporočili širnemu svetu, kje je v Trebnjem iskati pijance. Ne bavimo se radi z osebnostmi, toda prisilili nas boste v to.

Velika Loka. Osem dni pred občinskimi volitvami morajo biti kandidatne liste nabite na občinski deski. Ker županstvo ni dobilo lista, smo povprašali na okrajnem glavarstvu v Novem mestu, kje so liste. Odgovorilo se nam je, da so bile odposlane 17. junija iz Novega mesta priporočeno. Na to smo šli na poštni urad v Veliki Loki in jih tam našli. Ležale so na pošti štiri dni. Zakaj jih ni pošta takoj uročila županstvu? Mislimi so, da bo klerikalna lista razveljavljena in so hoteli, da jih zadrže toliko časa, da se ne bodo mogle pravčasno razglasiti, da bi imeli klerikali vzrok za razveljavljenje volitev. Pravijo, da je vedno na pošti klerikalni železniški uradni Prestar ter da, če le mogoče, vso došlo pošto cenzurira. Opozorjamo na te razmere pošto ravnateljstvo v Ljubljani.

Št. Jernej. Zahvala. Ob času nenadne smrti mojega dragega moža so mi sočutno priskočili na pomoč njegovi prijatelji in somišljeniki sploh, kateri so ga ljubili ter mi v prvi sili prostovoljno darovali Din 375.— plačali zdravniško pomoč in v vse pogrebnem ozir, kervene stroške izrekam tem potom mojo najsrečnejšo zahvalo. — V Št. Jerneju, dne 20. junija 1923. St. Jernej.

vse lepo je bil pripravljen sprejem g. knezoškofu iz Ljubljane. Mlaji, slavo-
loki, pozdravni napisi, vse je slavnost-
no sprejelo našega vladika, ki se je
laskavo izrazil, da ni pričakoval, da so
samostojni kmetje zmogli tolike vplu-
dnosti in požrtvovalnosti. Klerikalci se
namreč niso čisto nič udeležili priprav
za svečanost in slovesnost. S tem je
oziroma z najvišjega mesta »Domo-
ljubovega« laž o protiverskih samostoi-
nežih. No, to nas popolnoma nič ne
moti, ker smo prepričani, da smo na
pravem potu. Zadnjič so klerikalni pla-
kati vabili na shod, kjer bo poročal
nekdo iz Ljubljane. Skrivaj in tajno je
prišel g. posl. Gostinčar na shod, ki se
ga je udeležilo kakih 30 ljudi. Odkrito je
priznal, da so v Zagrebu podpisali Mar-
kov protokol, a da so jih radikalni pre-
meteno prevarali in potegnili za nos.
Dosegli niso ničesar za volice, kar so
obljubili, ampak če Bog da, bo drugič
kaj boljše. Razlagal je vso nesposobnost
klerikalne politike.

Šmarje pod Šmarno goro. »Jutro«
poroča iz naše občine, da je SKS na-
zadovolja pri občinskih volitvah od 224
na 62 glasov. To je laž. Pri občinskih
volitvah pred tremi leti smo dobili 42
glasov, tri odbornike, pri skupščinskih
volitvah 28. marca 1923 smo dobili 35
glasov, pri sedanjih občinskih pa 62
glasov, 4 odbornike. Torej smo napre-
dovali za 20 glasov. Odkod ima »Ju-
tro« svoje podatke? Ali je nalašč potvo-
rilo resnico, saj je ravnatelj Jug, ko nas
je hodil nagovarjati za kompromisno
listo prav dobro poznal gorenje šte-
vilke.

St. Lenart nad Laškim. Volitev je
pri nas pokazala lep narastek naše
SKS. Dobila je naša stranka 55 glasov.
Volila je naša občina devet odbornikov.
Nam pripadajo štirje odborniki, kleri-
kalcem pa pet. Lepa hvala vsem našim
volilcem, da so se odločili za našo
stranko in podprli napredujočo kmet-
sko misel. — Na listi SKS so izvoljeni
slednji tovariši: 1. Jožef Gračner, 2.
Franc Ulag, 3. Jožef Deželak in 4.
Franc Tovornik.

Žužemberk. — V razburjenosti živi
Gnidovščina in Vehovščina in čaka na
izid občinskih volitev, ki se vrše pri
nas na dan sv. Petra. Pridno pošilja
kaplančka v ogenj, ki se žene do smrti,
samo da bi obdržali ljudstvo v svojih
umazanih krempljih. Zavedajo se, da se
jim majajo da pod nogami, kajti politika
tirov in žužemberških jetrov, se je
ljudem že pristudila. V nedeljo bo ljud-
stvo obračunalo z njimi, kot so storili
to močje po drugih občinah. Povsod
zgubljajo zaupanje ljudstva, kajti ljud-
stvo je spregledalo, kam jih vodi taka
gospodarska politika, kot jo vodijo kleri-
kalci. Naši klerikalci hočejo za župa-
na sodno-žigosano propalico Vehovca.
Razumljivo je, zakaj hočejo nazaj Ve-
hovca, kajti za časa njegovega paševanja
so imeli ti tiči nebesa. Sedanjega
župana G. Kastelca se hočejo na vsak
način iznebiti. Ozirajo se na njega, ker
jim je zmešal štrečno. Mislili so, da bo
še nadalje županski urad pri Vehovcu
in bi bil on kot župan samo na papirju,
posle bi pa vodil po navodilih Gnidov-
ca Vehovca. Tako bi imeli vso oblast v
rokah in imeli zopet priložnost denuncirati
in si polniti malhe na račun občanov.
Toda ta načrt se jim je ponesrečil vsled
ostrega nastopa g. Kastelca. Sedaj pa,
ko vidijo ti tiči, da je pridobil sedanj
župan zaupanje ljudstva, ga blatijo in
se ga skušajo znebiti. Posebno hud je
g. kaplanček, ki ob vsaki priložnosti
moža-poštenjaka samo da bi spaval
zopet Vehovca na stolček. G. Kastelic
je tem gospodom preveč priprost, —
ne nosi namreč cilindra in fraka in tudi
ne napaja fajmoštrov in kaplanov. Ve-
hovca je imel namreč to navado, da je
po sejah pogostil vse odbornike, po-
sebnost takrat, kadar so vsaki njegov
predlog potrdili brez ugovora — z do-
bro kapljico in mastnimi piškami. Teh
dobrot ni zredil doma, ampak prinesle
so mu jih iz vseh krajev žene, kot ne-
kako vstopnino, da so smele pred nje-
govjo obličje. Se v predobrem spominu
je vsem, ki so imeli z njim opravka.
Če si žel k njemu, da bi ti priporočil
prošnjo za dopust, je šel najprvo vpra-
šat v kuhinjo, če si prinesel kaj za pri-
boljšek. Če nisi — tedaj jo! Razsajal je
nad ubogimi ljudmi, da so strahoma
bežali iz pisarne. Metal jih je ven, su-
val z nogo in naganjal s hu.... in pro-
.... babami. Če so mu pa nanesli
dobro rejenih piščet in drugih pozem-
skih dobrot, tedaj ga je bil sam med in
dosegel si vse. Koliko je dobil vsega
tega blaga, ve Bog in on. Preobjedel se
je proti koncu vojne že vsega in nikdar
mu ni bilo dosti. Ni mu zadostovala ko-
koš, jajca, zahteval je kar cele vozove
detelje in celo kostrune. Neki tukajšnji
kmet bi rad dobil dopust. Šel k Ve-
hovcu, da bi mu priporočil prošnjo.
Dvakrat ga je nagnal in še-le potem,
ko mu je na zahtevo prignal dobro re-
jenega kostruna, — ki ga je Vehovec
kupil, kot se je izrazil pred par ose-
bami — mu je priporočil prošnjo. Za
vsako delo je zahteval plačilo, čeprav

je bil zato izvoljen za župana, da je
ljudem pomagal. Take in podobne uslu-
ge je napravjal ljudem, od katerih je
bil voljen in katerim bi se imel zahva-
liti, da je nosil kar tri podbradke. Koli-
ko moč in fantov je spravil v vojaško
službo, da so bili ali ubiti ali pa se vr-
nili iz vojne pobabljeni in so danes ne-
zmogni za delo! To pa iz maščevanja,
ker niso trobili tako, kot je on hotel ali
mu pa niso hoteli iti kosit in opravljati
druga dela. — seveda zastoni.
Njegova žlahta in sinovi so bili vsi
oproščeni, da je imel čim več pomoč-
nikov pri zatiranju ljudi. — Vidite ob-
čani, takega človeka, ki vam je napra-
vil toliko gorja in solz, takega skuša
postaviti gospoda okrog farovža za žu-
pana. Ni tem gospodom od tega, da bi
delali za blagor občanov, oni poznajo
samo sebe. Hočejo zopet Vehov-
ca, ki naj bi bil bič v njih rokah. Ne
marajo sedanjega župana, ker je z ljud-
mi, oni hočejo takega, ki z n. In če
se to posreči, tedaj gorja ti kmet, obču-
til boš maščevanje tega človeka, ma-
ščeval se bo s toterjo za vsa ponižanja,
ki jih je doživel v teku tih treh let.
Zljubilo se mu je pišk in li zopet na
površje, da se bo redil na račun ljud-
skih žuljev. Ni jim, da bi kmet dobro
živel, oni hočejo, da bi jim tlačanili kot
v prejšnjih časih. Spominjate se še vsi,
kaj vse so nam obljubljali za časa zad-
njih občinskih volitev. Spominjate se
še, kakšen halo so vzdignili po hinjski
fari. Kmetje Hinčani — so vpili — vo-
lite nas in dobili bodeste svojega župa-
na. Videli smo, da so to obljubo požrli
in se vam vsem v pest smejali, takoj
ko so dosegli svoj cilj. In kaj so obju-
bovali: Da bodo znižali občinske dav-
ke. In namesto znižanja, so nam napra-
vili 250% občinsko doklado na vino,
katero plača seveda kmet. Gospodje
pijejo ne da bi plačali omenjeno dokla-
do. Kmet, ki cel dan dela, težko dela
od zore do mraka, on mora plačati da-
vek, gospodje pa, ki cel ljub dan lenu-
hario in gledajo, kako bi kmetu odrli
ti pa pijejo brez davka. In ta davek je
bil sprejet beje na zahtevo g. dekana.
Obljubili so nam ob tem povišku, da
bodo znižali doklado na zemljiški davek
od 100 na 50 %. Pa ostalo je zopet samo
pri obljubi. Še nadalje moramo plače-
vati stare in nove doklade. Zato pa tu-
di tako gospodarijo, ker imajo preveč
denarja. Naj omenimo se to-le: Naš
nadučitelj je precej »špičast« in hoče
vse po novem. Ni mu bila dovolj dobra
kuhinja, katero je vporabljal prejšnji
vodja šole 40 let, ne, njemu se mora
napraviti nova. In res, kdor je z njimi,
ta doseže vse, posebno če pokaže boje-
vitost za sveto stvar klerikalizma. Na-
pravili so mu jo, kar je stalo težke tiso-
čake. In vprašam, iz čigavega? — Ko-
liko potrebnih in koristnih stvari bi se
dalo s tem denarjem napraviti! In ko-
maj so nas spravili iz enega davka v
dr drugega, da tičimo že do vratu v njih,
že ima g. Gnidovec pripravljeno načrt
za popravilo farovža. Zopet bomo ob-
davčeni za okroglo 2.000.000 K, kot je
predvideno v načrtu. Kmet, ki ima za-
dolženo posestvo, kdo mu bo postavil
hišo, kdo gospodarska poslopja, če si
jih ne bo sam z delom svojih rok? Ta
gospod pa, ki ima daleč naokoli naj-
lepše in tudi največje posestvo, temu
moramo popravljati mi kmetje, ki še
svojega ne moremo in smo že na vseh
koncih in krajih obdavčeni. Tak je pač
potreben, da mu ga postavijo drugi.
Lahko bi sproti popravljali, on pa čaka,
da bo padlo vse vkup in da bodo stro-
ški čimvečji, — saj bo plačal in popra-
vil kmet. Za napravo hlevov se dobi
denar, tudi na stotisoče, da bi pa vsaj
malo popravljali razpadajočo streho fa-
rovža, tega ne. Tak čut imajo gospodje
do ubogega kmeta, ki stoji obremenjen
na robu propada. Zato, vidite, se tako
pulijo, da bi spravili zopet Vehovca,
kajti če bo on župan, bodo dosegli vse,
kar bodo hoteli. Iz istih razlogov so ho-
teli dobiti v roke napredno trško poso-
jilnico, ki naj bi jim bila molzna krava.
Čutijo, da je težka, zato tak pohlep.
Umrljiv nam je vaš srd g. kaplan in ne
jezite se zastoni. Na celi črti pogo-
re to in za vedno smo vam zmešali raču-
ne. Ne čudimo se vašemu poželjenju
po tujem blagu, kajti trška posojilnica
ima najlepšo hišo v trgu. Njim ni, da bi
koristili kmetu in gledali za njegov do-
brobit, njim je za hišo. Znano je ljudem,
da je naš zavod vedno pomagal ljud-
stvu in ni nikdar izrabljali prilike, po-
dajati zadolženim posestvom, kot je to
stori la klerikalna. Se še spomnite hi-
navci, kako je prošil in jokaj kmet M.
iz C. pred g. dekanom, takrat še kapla-
nom, ko ste mu prodali posestvo, njega
in njegovo številno družino pa pognali
po svetu brez usmiljenja? Je mogoče
to tisto delovanje za kmeta, o čemer
vedno govorite? — Tako je, vidite!
Ravno pri tistih, ki imajo vedno na je-
ziku ljubezen do svojega bližnjega,
ravno pri onih ni našel usmiljenja.

Kako zastopajo kmetске koristi,
nam jasno priča delovanje hinjskega
župnika. Na vsi črti je podpiral pred-
log, da preide pošta za hinjsko faro iz

Žužemberka v Struge. Kako veličanska
pogreška je bila to, se že čuti. Le tisti,
ki ima s tem posla, ve, kako je s tem
ljudstvo udarjeno. Za vsako malenkost
morajo v Struge, ki niso baš blizu, do-
čim so odpravili v Žužemberku obenem
pri drugih uradih. Toda tudi to jim ni
še dosti. V projektu je napeljava ceste iz
Hinjskega v Žužemberk, ki naj bi vezala va-
si. Kakšnega pomena bi bila ta gradnja,
se lahko razvidi iz tega, da hinjska fara
nima ene dobre poti, ki bi ustrezala za-
htevam ljudstva. In namesto da bi g.
župnik podpiral zahtevo faranov, hoče
na vsak način, da se ta projekt ne iz-
vrši, ampak se izpelje iz Hinjskega na Smu-
ko. Od te ceste bi ne imela fara razen
vasi Hinjske, Hrib, Lazina in Pleš nobe-
ne koristi. Tu je jasno očrtano njih de-
lovanje za kmeta, delovanje onih, kate-
rim smo zaupali cela desetletja občin-
ski gospodarstvo. Spoznajite in preso-
dite — je-li se je eden teh spomnil na
nas, da bi nam olajšal sedanj nevrz-
ni gospodarski položaj in zastopal na-
še težnje in zahteve? — Ali je eden teh
dvignil prst, da bi preprečil, če itak ne-
znosne občinske doklade, ko se je šlo
za povišanje? — Ali se eden spomni,
da bi se zayzel za gradnjo nove ceste
iz Hinjskega v Žužemberk? — Niti eden teh
se ni zavzel za tiste, kateri so jih volili
in jim dali v roke občinsko gospodar-
stvo. Delali niso za nas, delali so za
mogotce, katerim je samo, da sami do-
bro živijo, kmet — delavec pa naj po-
gine. In povrh vseh teh dobrot nam
vsiljuje nazaj Vehovca, moža tako
žalostnega spomina, da bi nam zopet
županil. Može, vprašajte se, ali spada
tak, kot je Vehovec, na tako odgovorno
mesto? Gospodje, ne bomo več hodili
okrog vas s klobuki pod pazduho in tu-
di ne nosili piščet in kostrunov za to,
da nas bodeste siti lažje tlačili. Ne boste
nas več odirali, ne boste živeli na naš
račun, kajti konec mora biti izžemanju
in žitju kmetjskih pišavk.

Može — kmetje! Stopimo v skup-
no, strnjeno fronto, da preprečimo na-
kane klerikalcev. Zaupajmo možem, ki so
vredni našega zaupanja, ne pa ljud-
em, ki so pod vplivom kmetjskih pi-
javk, preprečimo pogubno klerikalno
občinsko gospodarstvo. Ker pa vemo, da
se ljudstvo obrača od njih in je njihovo
politiko obsodilo, so postavili tri skrin-
jice, da bi čim več ljudi dobili na svojo
stran. Može — v nedljo vsi kroglice
v zadnjo skrinjico, ki je skrinjica vseh
kmetov, ki ne žele več nazaj pod Ve-
hovca. Vsi v boj proti kmetjskim pijav-
kam!

St. Jernej na Dolenskem. Dobro je
je pogumtati klerikalni dopisnik v Do-
moljubu, ko pripoveduje od našega le-
pega sejmišča. — K tistim občinskim
dokladam, ki so znašale 270 odstotkov,
pridejo k prejemkom še dohodki petih
sejmov, ki znašajo po odbitku stroškov
4237 D 25 p. Tudi ti so izginili v kleri-
kalnem gospodarstvu. — Dopisnik je
pa pozabil povedati, da pride k vsem
tem dohodkom še precejšnja vsota za
občinsko trošarino. — Porabilo se je
torej mnogo več kot 270 odstotkov.
Pa naj kedo reče, da se pod klerikal-
nim režimom v St. Jernejski občini ni
dobro gospodarilo. Boli vas, klerikalne
pijavke, da so se začele ljudstvu odpi-
rati oči in da hoče z vami pomesti. Po-
sebnost agitacije od naše strani ni po-
trebna ker zato ste že vi z vašim dolgo-
letnim slabim gospodarstvom poskr-
beli. Dopisniku Domoljuba pa povemo,
da bomo vseeno strčili našo dolžnost v
tem oziru in to zato, ker takih občin-
skih davkov, kot so bili pod klerikal-
nim režimom, ne prenašajo naši žepi.
Da pa smemo kot davkoplačevalci za
boljše obč. gospodarstvo poagitrirati
po celi občini, nam menda klerikalni
dopisnik ne bo v zlo štel. Če sme vsak
kaplan, ki danes pride in jutri gre in nič
ne plača, agitirati za propadajočo kleri-
kalno stranko, ki je naše občinsko go-
spodarstvo tako daleč zafurala, smo
pač tudi mi upravičeni, da agitiramo za
može, ki uživajo naše popolno zaupa-
nje in nam jamčijo, da se bo na občini
gospodarilo — dobro, pošteno in ne-
pristransko. Neznansko vas tudi boli,
da zamore orehovski župan shajati s 30
odstotki obč. doklade in to še brez sejm-
skih dohodkov, je pač mož na mestu.
Delo od dela se razloži. Po zaslugi kleri-
kalnih občinskih odbornikov še do
danes ni nobene kontrole čez pobiranje
pristojbin na St. Jernejskem sejmišču.
Kdor verjame, da se je toliko nabralo
kot je vključeno v blagajniško knjigo,
je dobro, kdor noče, ga k temu nikdo
ne more siliti. Zakaj tako delajo, bodo
naši klerikalci že vedeli. Uverjeni smo,
da se v celi Jugoslaviji v nobeni občini
tako ne gospodari z ljudskim denar-
jem, kot pod klerikalnim režimom v
St. Jernejski. Manjšinski odborniki
SKS so pri občinskih sejah že mnogo-
krat predlagali strogo kontrolo nad po-
biraanjem sejmiških pristojbin, a vse
zaman. Kako se je gospodarilo pod kleri-
kalnim režimom naj dokaže še slede-
či slučaj: Meseca oktobra l. 1922 je
tukajšnji trgovec in posestnik Franc
Novoselec prodal njivo Zagorcu iz Mi-

hovec za 26000 K. Na 2 odstotni draž-
beni pristojbini je bilo plačano 520 K.
V občinski blagajniški knjigi pa je bilo
vključeno med prejemke samo 200 K.
Pri pregledovanju letnega obračuna se
je naša stranka med drugim radi manj-
kajočih 320 K pritožila. Naša pritožba
je bila pod št. 9086 pokrajinske uprave
kot prekasno vložena zavrnjena. V
obračunu l. 1923 pa najdemo dne 7.
marca od Novoselc-Zagorce ostank
6. oktobra 1922, znesek 80 Din, torej
manjkajoče 320 K k prejemkom pripis-
ano. Sedaj pa malo pomisli, dragi dav-
koplačevalec, kje bi bilo tistih 320 K
občinskega denarja ostalo, da niso ti
preklicani samostojneži malo natančne-
je ogledali klerikalno občinsko gospo-
darstvo. Po takih slučajih pač radi ver-
jamemo Domoljubovemu dopisniku, da
je najbolje za klerikalno stranko, da
sama nadzira občinsko gospodarstvo.
Veliko je pa vprašanje, če bodo s ta-
kim nadzorstvom tudi davkoplačevalci
zadovoljni. Mi menimo, da ne in pra-
vimo, da je treba z velikansko metlo
očistiti občinsko pisarno. V občinski
upravi je treba reda, poštenosti in ne-
pristranosti, da bodo zadovoljni vsi
občani, najsibho stranke katere hočejo.
To geslo si je zapisala Kmečka in de-
lavska stranka na svoj prapor v boljšo
bodočnost občine St. Jernejske. Torej
vsi tisti, katerim je dobrobit naše ob-
čine in tudi lastni žep pri srcu, vzrite
kroglice na dan občinskih volitev dne
14. julija v drugo skrinjico. Dolgo smo
trpeli, mera je polna.

Iz Celja. Občinske volitve v okra-
ju Celje in Šmarje. Če bi človek sodil
izid teh volitev po klerikalnih listih,
mora dobiti vtis, da so klerikalci v na-
šem okraju vse spravili pod svoj klobuk.
Podam vam tukaj, gospod ured-
nik, nekaj podatkov iz naših občin. Ne-
kdaj trdno klerikalna občina Franko-
lovo, je dobila trdno večino odborni-
kov pristašev SKS, isto velja za No-
vocerkev, Kalobje, Slivnica, S. Peter
na Selu, Sladkogora itd. Trga St. Jur
in Šmarje sta tudi v trdno neklerikalnih
rokah ob čvrstem sledenju članov
naše SKS. Občino Višnjava so kleri-
kalci deklarirali kot popolno zmago
SLS, medtem ko so izvoljeni po veliki
večini pristaši SKS na kompromisni
enotni listi. Isto velja za Dramlje, kjer
sta izvoljena le 2 klerikalca in 15 od-
ločnih pristašev SKS v vseh ostalih ob-
činah naših strojev je število SKS gla-
sov znatno napredovalo kljub mestoma
sramotno slabe volilne udeležbe. Go-
spodje JDSarji bi seveda to vse radi
pisali na svojo tablo, čeravno vemo,
da njih firma ne vleče in da kmet ne
bo volil istega, ki mu meje za izvoz
svojih pridelkov zapira. Pa naj se to-
lažijo, kakor dete, ki mu oče obljublja
zlatega konjčka pa misli, da je že ima.
Ako pomislimo, kako strastna je bila
agitacija od strani klerikalcev in kakš-
ni sredstev so se posluževali, moremo
biti tega napredka le iskreno veseli. —
Lokalne razmere so v marsikateri ob-
čini zahtevale zopet mnogo človeških
žrtv. Tigri, levji, leopardi, mrjasci,
krokodili itd. so pokončali 2263 ljudi,
kače pa 20.690. Kljub temu, da jih zelo
zalezujejo, je število žrtv vedno enako.
Leta 1922 je bilo pobitih nad 23.000
tigrov in uničenih 59.270 strupenih kač.

Zasip pri Bledu. Dne 22. popoldne
je priredil tov. Ažman dobro obiskan
shod. V skoraj dvurnem govoru je po-
jasnjeval kako težko stališče zavzema
naš kmetjski stan. K besedi se je priga-
sil tudi delavski zastopnik Bregant. Na-
zadnje je še neki klerikalni kandidat za
občinske volitve preskrbel za smeh, ko
je trdil, da ni klerikalec, četudi je pod-
pisal listo SLS. Zlasti zanimiva so bila
razkritja o klerikalni korupciji glede iz-
dajanja posojil od strani posojilnice v
Gorjah. Te očitke je prinašal obče spo-
štovan, še pred kratkim pristaš SLS,
g. Ivan Zupan p. d. Brs. Čast takemu
možu, ki se zaveda, da je treba največjo
združitev kmečkih vrst. Tako se vidi,
da se je začela tudi Janova postojanka
majati. Le tako naprej za Staro pravdo.

Breznica. Tu je umrl obče spošto-
vani gosp. dekan Jos. Lavrič. Bil je
splošno priljubljen in mu je bila poli-
tika postranska stvar. Zdravil se je v
Kandiji, kjer je že skoraj okrevaj, a
je tik pred povratkom na službeno me-
sto nenadoma preminul. Blag nam spo-
min!

St. Jur ob j. ž. V našem trgu se je
bil izredno hud volilni boj. Take
ogromne udeležbe (88 odstotkov) še ne
pomnimo. Klerikalci so dosegli 70 gla-
sov, a naši 74 glasov. Tako je nam pri-
padlo 5 odborniških mest, a klerikal-
cem 4. Iz naše gospodarske liste so iz-
voljeni g. Josip Čretnik, stavitelj mli-
nov NSS, Josip Drofenik, posestnik
SKS, Vekoslav Plaustejner, trgovec
NRS, Franjo Mastnak, trgovec SKS,
in Anton Sivka, nadučitelj JDS. Župa-
nom smo izvolili vrliga obrtnika g. Jo-
sipa Čretnika za svetovalec pa g. Jo-
sipa Drofenika in Franja Mastnaka. Tako
je prišla lepa naša občina po skoroda
20 letih zopet v napredno posest. Česti-
tamo Šentjurčanom na tem lepem uspe-
hu!

Mirška nosilnica. Ljubljana. Kralja Petra
trg št. 8/1, sprejema
hranilne vloge po 8%. Večje in stalne vloge do
12%.

Raznoterosti.

Pokroviteljstvo Ljubljanskega vele-
sejma. Njegovo Veličanstvo kralj je
blagovolil prevzeti pokroviteljstvo nad
letošnjim velesejmom v Ljubljani in
poda s tem tej prireditvi največji sijaj.

V prihodnji številki začne izhajati lep
nov podlistek »Črni pajek«, preveden iz
nemščine. Snov je vzeta iz kmečkega
življenja.

Obletnica smrti Stamboliškega,
slavnega vodje bolgarskih kmetov, je
bila 17. t. m. »Kakor znano, so Stambo-
liškega ubili bolgarski demokrati in
radikalni iz jeze, ker je hotel ustvariti
močno zvezo med Bolgarsko in Jugo-
slavijo. Stamboliški je bil brezdvomno
doslej največji bolgarski državnik in je
v nekolihih letih (od 1919 do 1923) sto-
ril za Bolgarijo na gospodarskem, pro-
svetnem in zunanje-političnem polju ne-
navadno mnogo koristnega. Ljudstvo
ga poveljuje v svojih pravljicah in na-
rodnih pesmih. Ob obletnici se je v
Beogradu vršila zadušnica (parastos),
ki so se je med drugimi udeležili mnogi
zemljoradniški poslanci, kmetje in di-
jaki.

Državna realna gimnazija v Ptulju.
Vsprejemni izpit v I. razred se bo vr-
šil dne 30. junija 1924 (v ponedeljek).
Vpisovanje se vrši isti dan od 8. do 9.
naka se začne pisni izpit iz sloven-
ščine in računstva od 9. do 11. Pripravi
za vsprejemni izpit se lahko vrše tudi
pred 30. junijem ali osebno pri ravnate-
lju ali pisмено po pošti. Predložiti je
treba rojstni list in izpričevalo osnov-
ne šole z redi iz verouka, slovenščine
in računstva.

Kar trije umori so se prejšnji teden
izvršili v bližini Maribora na en dan.
Istočasno je mariborska porota obsod-
dila na smrt nekega Hircerja, ker je
ubil svojo ženo. Žalostno ali razumlj-
ivo, saj izhajata v Mariboru klerikalna
lista »Straža« in »Slov. Gospodar«, ki
venomer hujskata ljudi na ljudi, očeta
na sina, moža na ženo, soseda na sosa-
da, a vse skupaj proti Srbom in državi.

Trinajst. G. Dumerj je trinajsti
predsednik francoske republike. Izvo-
ljen je bil za predsednika v petek 13.
junija. Ministrov ima trinajst.

Čaruga je bil v soboto obsojen na
smrt, istotako trije njegovi tovariši.
Zadnji bo obesen Čaruga. Nadalje sta
bila obsojena dva roparja Čarugine
tolpe na 20 let težke ječe, eden na 16
let, eden na 15 let, dva na 10 let, dva
na 5 let, a dva na 8 mesecev. Ko je
Čaruga slišal obsodbo, ga je najprej
obliha rdečica, na to pa se je začel sme-
jati. Sodniki so dan pred razglasitvijo
razsodbe prejeli pismo, v katerem se
jim grozi z smrtjo, ako bi bila izrečena
le ena smrtna obsodba. Razprava je
trajala od 12. maja do 16. junija.

Žrtve zverin in kač v Indiji. Prete-
klo leto so divje zverine in kače v In-
diji zahtevale zopet mnogo človeških
žrtv. Tigri, levji, leopardi, mrjasci,
krokodili itd. so pokončali 2263 ljudi,
kače pa 20.690. Kljub temu, da jih zelo
zalezujejo, je število žrtv vedno enako.
Leta 1922 je bilo pobitih nad 23.000
tigrov in uničenih 59.270 strupenih kač.

Kako umirajo sloni. Slonova kost je
zelo drag material. Slonove kosti je ja-
ko malo in ubije se vedno manj slonov.
Angleži pa sodijo, da mora biti nekje v
gozdovih Osrednje Afrike ogromna za-
laga slonove kosti. Svoje mnenje opira-
jo na dejstvo, da se dozdaj še ni po-
srečilo najti trupla kakega slona, ki bi
poginil naravne smrti. — Vendar pa
pogine vsako leto na tisoče slonov, ka-
terih ne zadene lovska krogla. Doma-
čini v Srednji Afriki pravijo, da mora
biti nekje v ljudem nedostopnem go-
rovju ogromna jama s strmimi stena-
mi in v tej jami leže trupla slonov.
Domačini pripovedujejo, da se afriški
slon, kadar začuti, da se mu bliža smrt,
napne v svojih zadnjih močeh in romi
k onemu ogromnemu grobišču ter se
po stenah spusti navzdol in tam po-
gine.

Kje je največja vročina? V Južni
Evropi doseže vročina največ 40 sto-
pinj, a že pri tej vročini ljudje stokajo
in izdihujejo. Najbolj vroče je v Španiji
in v južni Italiji; tu doseže vročina
včasih celo 45 stopinj Celzija. V Afriki,
severni in srednji, je seveda še bolj
vroče. V Sahari pride včasih do 60 sto-
pinj. A največja je vročina v zapadni
Afriki v Loangu, kjer imajo včasih celo
do 85 stopinj vročine. Tam prebivajo
sami črnci, katere peče žareča zemlja
tako v podplate, da morajo neprestano
poskakovati z ene noge na drugo, ker
bi jim vročina sicer prežgala kožo pod
nogami.

Usmrčenje z utopljenjem. Kot smrt-
ne kazni so se dolgo časa posluževali
utopljenja. Tacit pravi, da so na Nem-
škem velike zločince obesili, toda
manjše, manj »slavne«, pa so utapljali.
Tudi v starem Rimu je bila utopitev
smrtna kazen. Rimski zakonik je dolo-
čal, naj se oderuše zašije v vreče in
sicer skupno s psom, mačko in gadom

In naj se jih utopi. Anglo-saški zakonik pa je določal, naj se utopi vse ženske, ki se jih zločin v tatvini. Na Škotskem je bil še l. 1565 neki tat obsojen v utopitev, in sicer »po posebnih milosti kraljice«. In še celo l. 1611 je bilo v Edinburgu obsojenih in utopljenih 11 cigank. Istega leta pa so na Angleškem odpravili ta način usmrtitve. Na Škotskem pa so se držali istega običaja do l. 1685, in na Francoskem celo do leta 1793. Dobro bi bilo, ko bi se smelo še danes oderuše zašiti v vrečo in spuštiti v vodo.

Muhe prenašajo bolezni. Sedaj je pravi čas, da se začne uspešna borba proti njim. Muhe ne spadajo v hišo. Roj muh v hiši je znak nesnažnosti. Radi svojih običajev je muha najbolj odurna žuželka, s katero človek prihaja v dotiko. Zaraja se v nesnažni in živi in se redi v nesnažni vse nadaljne dni svojega življenja, da okuži človeku njegovo hrano in širi bolezni. Hišna muha je vztrajen požeruh, ali njena paša je precej počasna. Lazi po jedilih in na teh izletih utegne nositi s seboj, zlasti na kobilah svojih nog, klice nalezljivih bolezni, jajčeca parasitov in organsko nesnažno. Ko muha poseti vašo mizo, odlaga to nevarno snov na vašo hrano. Ako gre taka okužena hrana v želodec, se utegne razviti kaka nevarna bolezen.

Izjava. Podpisani Josip Gungl, pos. v Jar. dolu, prekličem in obžalujem vse uradne in osebne žalitve, katere sem govoril na vlaku iz Maribora na Pesnico dne 27. maja 1924 od gg. F. Sparl, župana, Alojz Zupanič, obč. svetovalec, in Jos. Čížek, dekan, vsi v Jarenini. Zahvaljujem se imenovanim, da se je zadeva mirno potem poravnala. — Jarenina, dne 8. junija 1924. — Josip Gungl.

Najbolje zdravilo proti revmatizmu. V Beogradu v Kosovski ulici 43 je otvoril dr. Rahlejev kem.-bakteriološki laboratorij, kjer izdeluje svoj znameniti lek Radio-Balsamica proti vsem vrstam revmatizma. Lek dr. Rahlejeva ni priznan le v naši državi, nego tudi v tujini kot najbolje sredstvo proti revmatizmu vseh vrst. Radio-Balsamica je sestavljen po čisto novih načelih in sruče ne škoduje. Pri lečenju hitro učinkuje in ne zapuša sledov niti na koži, niti na organizmu. Bolniki, ki so se leta lečili po raznih kopališčih, ozdravijo z 2 do 3 steklenicami tega čudežnega leka.

Gospodarstvo.

Organizacija in delovanje živinorejskih odborov in odsekov v Radovljiskem okraju.

Konec.

II. Delovanje živinorejskih odborov in radovljiskem okraju.

Politični okraj Radovljica ima dva sodna okraja: radovljiski in kranjskogorski sodni okraj. Vsak izmed teh sodnih okrajev ima svoj okrajni živinorejski odbor, ki deluje s pomočjo sredstev iz dotične okrajne blagajne, postavke za povzdigo kmetijskega gospodarstva v dotičnem okraju. V te okrajne živinorejske odbore so izvoljeni najnovejši živinorejci. Kot ekspozenti teh odborov po glavnih živinorejskih občinah delujejo občinski živinorejski odseki, ki imajo zopet svoje zaupnike — živinorejce v glavnih vaseh občine. (To so vaški živinorejski pododseki.) Vse te prostovoljne živinorejske organizacije delujejo za povzdigo domačih živinorejcev po začrtanih smernicah ter imajo vsak odbor, odsek oziroma pododsek svoj poseben poslovnik.

Pri lanskem letošnjem sejli o proračunu obeh okrajnih blagajni so župani in občinski svetovalci uvidevali, da je skrajni čas za dosledno in energično delo na povzdigi gorenjske živinorejce, vofirali znatne zneske v ta namen. Vsled tega so sedaj vse akcije obeh okrajnih živinorejskih odborov z gmočetne strani omogočene in za leto 1924 in 1925 tudi osigurane, osobito ker je tudi vlada prispevala z lepimi vsotami. Odbora delata predvsem za izboljšanje domačih prašičerje in govedoreje.

Radovljiski okrajni živinorejski odsek je ustanovil v letu 1923 v sodnem okraju Radovljica enajst plemenskih postaj za mrjasce zboljšane bele domače pasme in sicer v Bodeščah, Lancovem, Spodnji Dobravi pri Podnartu, Podhomu, Grabčah, Zgošči, Bohinjski Bistrici, Kamnjah v Bohinju, Starifuzini, Bohinjski Srednjivasi in v Mošnjah. Tem plemenskim postajam je dodelil odbor v aprilu 1923 brezplačno po enega plemenskega mrjasca proti zavezi, da ga rejec drži za splojno plemensko porabo do 15. novembra 1924, nakar preide mrjasec v njegovo last. Letos je preskrbel odbor istim in še pet novim postajam zopet brezplačne plemenske mrjasce, katere drže rejci obvezno do 15. novembra 1925. Tedaj se je število stalnih plemenskih postaj v radovljiskem okraju povečalo letos na šestnajst postaj. Ker pa ima odbor vsled letošnje votacije okrajne blagaj-

ne večja gnotna sredstva na razpolago, je osigurana za l. 1925/26 okrog 22 takih postaj za mrjasce v radovljiskem sodnem okraju. Da bo ta akcija odločilno vplivala na domačo prašičerjo, ako se vztrajno izvaja skozi večjo dobo let, o tem ne bo nihče dvomil.

Enako je kranjskogorski živinorejski odbor ustanovil v letu 1923 v tem sodnem okraju pet plemenskih postaj za mrjasce zboljšane domače pasme in sicer v Potokih pri Javorniku, Jesenicah, Mojstrani, Kranjski gori in Ratečah. Brezplačni plemenski mrjasci so se dodelili tem postajam v aprilu 1923 pod enakimi pogoji kakor pri radovljiskem odboru. Letos je preskrbel odbor istim in še dvema novima rejcem zopet brezplačne mrjasce, katere drže rejci obvezno do 15. novembra 1925. Število stalnih postaj za mrjasce se je tedaj tudi tu povečalo na sedem. Vsled letošnje votacije okrajne blagajne je osiguranih za leto 1925/26 okrog deset takih stalnih postaj za mrjasce v kranjskogorskem in radovljiskem okraju.

V celem političnem okraju obstoja tedaj danes trindvajset plemen, postaj za mrjasce zboljšane pasme, katerih število se za leto 1925/26 poveča na najmanj 32 stalnih postaj. Oba okrajna živinorejska odbora pa osredotočita svoje delovanje na preskrbo sodnih okrajev prvič z zadostnim številom dobrih plemenskih bikov in drugič na akcijo za izboljšanje gorenjske goveje pasme in nje same, to je z doslednim odpiranjem plemenjakov ter brez uvoza dragih in končno tudi vprašljivih plemenjakov od drugih. Oba odbora nakupujeta pri dobrih živinorejcih lepe domače bikke, ki izhajajo od dobnogodnih molznic in dobrih bikov in ki je drži lastnik najmanj osem tednov pri sesanju oziroma polni mlečni klaji in katere pravilno in polagoma odstavi. Take bikke odbora kupujeta in odda sta v rejo zanesljivim živinorejcem, ki se zavežejo bika pravilno rediti in držati za splošno plemensko porabo do starosti tri in pol leta. Polovico nakupnih stroškov za take odbrane bika plača odbor iz okrajne blagajne, drugo polovico rejec. A tudi dotične občine povečini prispevajo k nakupu, oziroma vzdrževanju. Odbora zasigurata na ta način obstoj izvrstnih plemenskih postaj za bika. V radovljiskem sodnem okraju jo predvidenih za l. 1924 okrog 15 takih postaj, za l. 1925 pa še okrog 25 do 30. V kranjskogorskem sodnem okraju so v letošnjem letu lahko računali z osem enakih postaj za odbrane bika, a za l. 1925 že z okrog 12 do 15.

Z zgoraj opisano odobro najboljših domačih bikov za plemo ter poznejšim sistematičnim odpiranjem plemenjakov iz potomstva teh odbranih bikov ustvarjata živinorejska odbora nedvomno izborno plemensko krvno črto gorenjskega mlečnega goveda, s čimer se domača pasma nedvomno v vsakem oziru boljša, a predvsem poveča njena rentabilnost (dobičkanost). Vse delovanje odborov okrajne blagajne stremi tedaj za preskrbo sodnih okrajev z zadostnim številom odbranih plemenjakov in za vsestranskim izboljšanjem domačih goveje pasme s pomočjo trajnega odpiranja (selekcije). S to preizkušeno metodo se okraja sčasoma lahko popolnoma osamosvoji od potrebe uvoza tujih plemenjakov ter postane tako središče za kupčisko bikorejo, ker so dani za to tudi drugi važni činitelji (planine). — Vztrajno odpiranje dobrih plemenskih živali pa bo moralo pozneje bazirati tudi na kontrolni molzni, na ustanovitvi rejskih središč z rodovnikom, česar se oba živinorejska odbora pri določenem številu živinorejcev v kratkem lotita. Občinski živinorejski odseki in županstva pomagajo okrajnim odborom v vseh ozirih, predvsem glede potrebne evidence najboljših domačih hlevov oziroma plemen. Vse delovanje obeh okrajnih odborov se centralizira v rokah tajništva.

Organizatorično je torej započeta akcija izpeljiva in dosedanje votacije obeh okrajnih blagajni osigurajo iste tudi gnotno, predvsem, ker tudi državne subvencije obema odboroma njihovo delo precej olajšujejo. Toda meročajni činitelji okrajev, to je župani in občinski svetovalci se morajo zavedati, da treba ravno pri tem delovanju največje vztrajnosti tako z delom, kakor tudi s prispevanjem denarnih sredstev iz okrajnih blagajni. Kajti edino tako omogočijo, da se pokažejo sicer polagoma, toda tembolj trajni in lepi uspehi, ki ustvarijo temelj boljšemu gospodarskemu stanju kmeta in ne kmeta v okraju. Zavedati se treba, da sta pogoj za končne uspehe vedno le delo in sredstva.

Okrajni ekonom Sustič.

Ubogi gostilničarji.

Obrotniki so vobče za državo najprijnejše čebelice. Drugod po svetu, kjer stoji na vladi in čelu države pametni in praktični politiki, skrbijo tudi za te svoje zbiralec davkov in drugih

dajatev, jim gredo na roko in skrbijo z vsemi sredstvi, da tako važen stan ne samo da ne propade, nego tudi da dobro obstane in se lepo razvija ter napreduje. Žalibog se pri nas godi ravno nasprotno. Posebno smo to občutili z novimi bremenmi, ki nam jih je naložila s pomočjo dr. Korošca postavljena, a s pomočjo gg. Pribečevičevih demokratov rešena Pašičeva vlada. Tako trdo izžemanje zlasti obrtniškega stanu spominja na tisto ženico, ki je bila zaklala kokoš samo zato, da bi dobila naenkrat vsa jajca, mesto da bi jo lepo krmila in prejela vsak dan po eno. Nazadnje ni bilo ne jajc ne kokoši. Nekaj tacega bo pri nas z obrtniškim stanom, če se bo to nadaljevalo; ne bo obrtnikov, pa tudi ne njihovih davkov!

Najbolj med vsemi obrtniki pa so pritisnili gostilničarje! Slovenski gostilničar je po svoji veliki večini — ako izvajamo mesta — obenem tudi kmet. Živi na svojem posestvu, garažez teden kakor vsi njegovi stanovski tovariši, v nedeljo in ob praznikih ter kvečjem še kakšen semanj dan pa se posveti gostilničarski obrti, seveda če ima kaj — ljudi. Lahko rečemo, da je na deželi malo gostilničarjev, ki bi kaj pridno zaslužili pri svoji obrti, nego vršeta posel le tako bolj iz stare navade iz boljših časov ali po nekod tudi le za kratak čas, da nudijo ožjim tovarišem v svoji hiši potrebno zbirališče za pomenke, kupčije in druge stvari.

Tako životari ogromna večina slov. gostilničarstva in zato je naravno, da je to veliko večino paragraf 62 taksnega in trošarinskega zakona grozovito zadel. Gostilničar je že tako do sedaj plačeval od svoje obrti trošarino, pridobno, osebno dohodnino, različne občinske in okrajne doliade, zdaj pa mu je tisti nesrečni Rubiček, ki je v svoji tmgloavosti prezrl vse spomenice raznih gostilničarskih združenj, vse opomine in nasvete podrejenih organov ter vsa priporočila našega tov. posl. Pučija, ki mu je bogve kolikokrat dopovedoval, da bodo ti novi davki upropastili vse male gostilničarje v Sloveniji in Hrvaški, vrgel takorekoč zanjo na vrat, ki ne bo tem malim obrtnikom dala več dihati. Tista nesrečna doliada, da mora v vsakem kraju priti najmanj po eden v prvo grupo, dobi v praksi prav vratolomne primere. Sporočajo se čudni slučaji. Tako je ob hrvaški meji prišel v to grupo nek star gostilničar, ki drži koncesijo samo zato, če bi se vrnil sin iz Amerike in je celo lansko leto vkletil vsega — piši in beri! — 2 in pol hl vina.

Drugi slučaj je znan iz Stajerske. Tu so dali v prvo grupo vdovo, ki je ukletila celo leto 14 hl vina, a porabi za družino in najemnike dokazano letno najmanj dve tretjini gorenje količine. Ali ne dokazujejo ti slučaji, da taki nam ne smejo več delati davčnih zakonov. Gostilničarji smo zgovorni ljudje, poskrbimo v bodoče, da bodo delali za nas davčne zakone ljudje, ki poznajo naše težave. Velik vpliv imamo, zato poskrbimo, da nam bo služil v našo korist.

Najbolj čudno pa se nam je zdelo ponašanje o priliki razporeda poedinih gostilničarjev v posamezne grupe pri nekaterih naših finančnih oblastvih. Poroka se, da so bile tiste komisije le bolj zaradi lepšega, da je bilo že vse razvrščeno in protokoli spisani in če se je kakšen član tistih komisij vpisal in ni hotel podpisati, kar je bilo pripravljeno, da še za pot ni dobil dnevnice. Znano je takih slučajev več in zato zoper tako postopanje najodločnejše protestiramo. Če ste uboge gostilničarje že tako pritisnili, jih po vrhu vsaj še za norca ni treba imeti! **Podeželski gostilničar.**

Prevažanje čebel na pašo.

Donos čebelarstva je popolnoma odvisen od paše. Ako v tvojem kraju

spomladi rastline prav skromno medijo, ali pa julija, avgusta paša skoro popolnoma preneha, v ne preveč oddaljenem kraju pa je bira dobra ali prav dobra, ne ustraši se truda in stroškov prevažanja. V navadnih letih se ti gotovo izplačajo. Posebno prevažanje v poznem poletju je velike važnosti. Matica zaleže mnogo satov z oplojenimi jajčeci, zalega izleže do konca septembra. Keč v tem času ni več mnogo dela izven panja, mlade čebele ne izčrpajo svojih moči, prebijejo zmogovito boj z zimskimi neprijetnostmi, čebele pridejo močne v pomlad in se razvijajo čebelarju v veselje in korist.

Vozi čebele samo v take kraje, kjer je res izdatna paša in kjer ni preveč domačih čebel. Če bi vsled vremenskih nezdod (toče, suše, itd.) ne bilo upanja na pašo, ne potuj. Svojih čebel ne postavljal v bližino čebelnjakov domačih čebelarjev, kajti takrat so tvoje čebele najbolj varne, ako ne delajo domačim resnične ali dozdevne škode. Tudi v bližini poti in cest ne postavljal svojih panjev!

Prevažaj samo močne družine z dovoljno zalego in z mlado matico. Starejša matice po prevažanju rade preležajo, kar donosu in razvoju družin v dotičnem in prihodnjem letu ni v korist.

Med vožnjo skrbijo za zrak in vodo (mokra goba). Če moreš, snemi pri A. Z. panju vrtica. Mrežasta okenca od zadaj dobro pritrdi, žrelo pa previdno in dobro zapri z luknjastimi zapirali, da more skozi nje dohajati zrak v panj. Potem glej, kako se izmažeš, ker se v takem slučaju čebelar ne nahaja ravno v zavidljivi vrednem položaju. Priporočljivo je tudi, da si prostor, kjer nameravaš v tujem kraju postaviti čebelar nov stan, že prej pripraviš.

Kdaj in kako se izbirajo plemenske matice? Vsak dober gospodar stremi za tem, da si izbere in odloči za bodočnost najboljšo žival ali seme od katerega pričakuje največjih dohodkov. Tudi mi čebelarji si moramo izbrati in odločiti najboljše matice za plemo, kajti kakršna je gospodinja, tako so navadno hčere. Maja meseca do avgusta je čas za izbiro matic. Naravno vzgojene matice so najboljše. Ako opazujemo izrojence in družice z mladimi maticami, vidimo kako nekatera družina napreduje, da je veselje; pri drugih pa ni napredka, akoravno je ista paša, ista postrežba in moč. Vse to si zabeležimo. Pri dobrem panju bodo čebele urno in čvrsto izletavale, tako kot bi streljal. Tak panj bo dober plemnjak in bo tudi kaj nanosil. Panj z slabo matico pa leno leti. Dajmo mu dobro matico ali pa ga v jeseni podedimo in matico uničimo. Seveda, kdor ima malo panjev, ne more izbirati. Zato majhni čebelarji težko izbirajo. Ti naj se obrnejo na prijatelja čebelarja z mnogimi panji. Ti imajo odveč dobrih matic in radi bodo ustregli, saj so si čebelarji posebno dobri prijatelji.

Vinarsko društvo za Belokrajino priredi dne 3. julija 1924 vzorčni vinski semenj pri Treh Farah, žel. postaja Rosalnica pri Metliki. Razstavljena bodo priznana belokranjska vina in se zato vabijo zainteresirani k obisku. Namen rastave je oživiti stike g. vinskih kupcev z belokranjskimi vinogradniki. Pričetek po prihodu ljubljanskega vlaka ob 11. uri dopoldne.

Gnojite ajdi s superfosfatom! Strnišča ajda potrebujejo takoj zadostno množino lahko raztopne fosforove kisline, ker je doba njene rasti kratka in hitra. Kot najprimernejše gnojilo se je izkazal superfosfat, ki vsebuje 15 do 17% fosforove kisline. Ta kislina je v vodi lahko raztopna in pride kot hrana takoj v dobro mladim rastlinam. Za

ajdo potrebujemo superfosfata na 1 ha 300 kg, ali na oral 150 kg, na mernih posetve pa 30 kg. Zelo hvaležna je ajda za istočasno gnojenje s kalijevim soljo, kajti naše zemlje navadno nimajo dosti lahko raztopnega kalija v sebi. Kalijeva sol vsebuje 40% kalija in jo potrebujemo polovico manj kot superfosfata, torej na 1 ha 150 kg, na oral 75 kg in na mernik posetve 15 kg. Keč je ob ajdovi setvi precejšen naval za umetna gnojila, zato priporočamo vsen članom, da naroče superfosfat in kalijev sol takoj pri »Ekonomu«, ker bi drugače zadruga ne mogla jamčiti, da dobe vsi člani gnojila pravočasno v roke.

Hmelj. Vreme tretjega meseca junija je bilo nestanovitno. Začetkom smo imeli hladne dneve, obilo padavine in skoraj mrzle noči. Od včeraj je pa vreme prav ugodno in lepo tudi noči so tople. Zaostanek v rasti je popravljen. Zelo veliki del tukašnjih nasadov kaže prav bujno rast, rastlina je zdrava in je stanje v obče prav zadovoljivo. Hmelj je dosegel skoro visokost drogov, oziroma žic ter nastavlja mnogo panog. Mali del nasadov je došel le do tri četrtine drogov in je za spoznanje slabši. — Aphid muhe in uši se niso pomnožile in je vsaka nevarnost okužanja skoro izključena. Hmeljarji obsipavajo rastline. Vobče se lahko reče, da je hmeljska rastlina glede razvoja v primeri z minulim letom za nekoliko naprej. — Na trgu je le malo prometa, vendar so cene čvrste in se drže v stari visokosti. Za 50 kg se plačuje od 6900 do 7050 č. K. — Iz vseh drugih hmeljskih okolišev prihajajo tudi le ugodna poročila. (Poročilo Hmeljarskega društva v Zalcu o stanju na Češkem.)

Vpliv umetnih gnojil na zvišanje pridelkov. Znani ameriški učenjak profesor Hopkins je naslovil na številne učence v vseh državah vprašanje, koliko so v zadnjih 80 letih vplivali na zvišanje pridelkov nastopni faktorji: boljše seme, poraba umetnih gnojil, umetnejše menjava posevka in racionalnejše obdelovanje zemlje. Dobil je skoro od vseh strani odgovor, da se mora polovica povečanja pridelkov pripisovati uporabljanju umetnih gnojil, dočim so ostali faktorji imeli skupno le isti vpliv, kakor umetna gnojila sama. Le v nekaterih odgovorih se trdi, da je boljše seme največ zvišalo pridelke.

Vrednost denarja se od zadnjega tedna ni povečala, dasiravno se obeta izredno dobra letina in tudi izvoz stalno narašča.

Cena pšenici in moki stalno pada, vkljub temu, da pada tudi dinar. — Videti se, da razni špekulanti, ki so v zvezi z radikali in demokrati, hočejo letino po ceni odvzeti kmetu. Ko bodo blago imeli v svojih krempljih, se bodo takoj zvišale cene pšenici, moki in dinarju. Zopet bo kmet opeharjen, a goljufi bodo nosili glave po konci.

Nov denar v Avstriji so vpeljali te dni in sicer: Za dosedanjih 10.000 K srebrni šiling, za 100 K bronasti šiber, za 200 K bronasti dvojni šiber ali krajcar, za 1000 K nikelnasti novc za 10 šiber. Pozneje izda še za 5000 K pol šilinga in za 20000 K dvojni šiling. Srebrni šiling je približno tako velik, kakor staroavstrijski 2 kroni.

V Ameriki (Združene države) se je l. 1923 prodalo 4.016.000 avtomobilov. L. 1924 jih hočejo izdelati 4.250.000. Računa se, da se 2 milijona prodasta doma kot nadomestilo za porabljene vozove, a 500.000 jih mislijo izvažati, med tem ko ostanek odpade na nove domače kupce.

Peugeot kolesa,

ki so bila že pred vojsko pri vseh večjih kolesarskih dirkah v Sloveniji zmagovita, so zopet pokazala svojo kakovost na 200 km dolgi dirki Zagreb — Zidanimost — Celje — Ljubljana, kjer je bil Kosmatin na Peugeot kolesu samo vsled slučajnega defekta drugi. Kolesa po najnižji ceni, pri glavni zalozi: O. Žužek, Ljubljana, Sodna ul. 11.

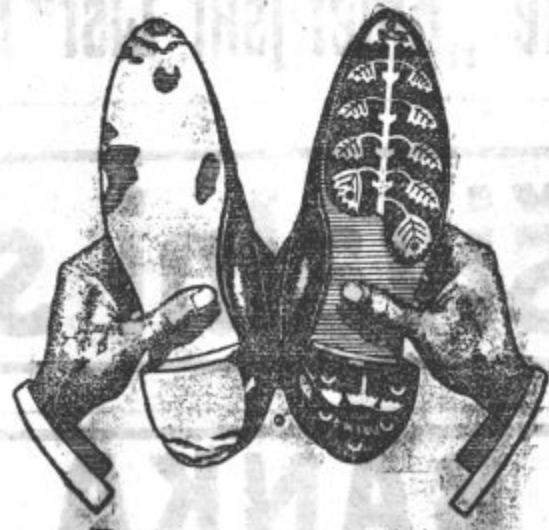
Edino najboljši šivalni stroji in kolesa

Josip Petelinc-a

Ljubljana

(blizu Prešernovega spomenika ob Ljubljani).

znamke GRITZER in ADLER za rodbinsko, obrtno in industrijsko rabo v vseh opremljenih, najnižja cena, 10 letna garancija. Pouk v vseh vrstah, krpam, perila in nogavic dobe kupci strojev brezplačno. Istotam igle, olje, posamezne dele za stroje in kolesa. Sprejemamo tudi popravila.

Pazite na razliko

med kožnimi potplati in Palma Kaucuk potplati in petami. Prednosti proti kožnim potplati so večja trajnost in vzdržljivost čevljev, elastična in ugodna hoja, ter nizka cena.

Zahtevajte edino le »Palma«.

NEKAJ O ELEKTRIKI.

Elektrika je za našega podeželja še vedno več ali manj novost. Zlasti pa besede: Amper, Volt, Watt i. dr. pojmi, s katerimi se elektrika meri in plačuje. Izredna važnost elektrike v gospodarstvu vendar sili vsakega, ki ima z elektriko opraviti ali se za stvar zanima, da se z njo vsaj površno seznanji. Evo zato kratko razlago:

Kaj je pravzaprav električna moč (energija)?

Moč je sposobnost, storiti gotovo delo. Ta pramoč je samo ena, ki se pa na različni način pojavlja, kakor: gibanje, toplota, svetloba itd. Temeljna energija ne menja svoje vsebine (temeljne sestave), temveč samo obliko, način. Ena od teh oblik je tedaj električna energija.

Energije (moči) ni mogoče pridelati, temveč samo spreminjati v različne oblike. Tudi elektrike ne pridelujemo ali izdelujemo, marveč jo dobimo iz druge energije, n. pr. z vodno silo, z toploto potom kurjave drv itd., ki se spremeni v električno silo. Je to torej samo spreminjanje temeljne praeenergije.

Razlika med vodno in strojno silo in med elektriko je v glavnem v tem, da je elektrika uporabna v vseh oblikah ali na vse načine: za razsvetljavo, za toploto (kuhanje), za pogon strojev itd., in to kjerkoli, ker se jo lahko brez težav prenaša na veliko razdaljo. Dočim se pre-

naša elektriko potom navadne bakrene žice, pa z vodo ali z premogom to ni mogoče.

In v tem je velika prednost in važnost elektrike!

Kako merimo elektriko?

Ako n. pr. napelujemo vodo na vodno (unilsko) kolo, nam je jasno, da bo množina energije (sile), ki jo bo kolo proizvajalo n. pr. za pogon mlatilnice, odvisna tako od množine vode, ki bo pritekla na kolo, kakor tudi od časa, v katerem bo voda tekla na kolo. Ako se n. pr. sonsti na kolo 75 litrov vode, ki pade en meter globoko in v času ene sekunde, je bilo napravljeno s tem 75 kilogram metrov ali ena konjska sila, ki se jo označi z HP.

Razumljivo je, da če spustimo dvakratno množino vode, da nam proizvede dvojno silo in če jo spustimo 2 metra globoko dobimo štirikratno energijo.

Elektrika je v tem pogledu enaka vodni sili. Množino pretakajoče se vode moremo primerjati množini elektrike, ki se pretaka po žici v eni sekundi. To imenujemo pri vodi količina (množina), pri elektriki pa Amper ali na kratko A. Padec ali pritisk, ki ga napravi voda pri padcu, imenujemo pri elektriki napetost ali Volt, kratko V.

Energija nastane tako pri vodi kakor tudi pri elektriki na ta način, da sode-

lujeta količina in pritisk, oziroma amperi in Volti. Meri se pa na Watte, kratko W. Tisoč Wattov je pa kilowatt, kratko KW.

Kaj je kilovatova ura? Ako prihaja k stroju ali k žarnici 1000 wattov ali 1 KW v teku ene ure, uporabi motor ali žarnica en kilowatt električne energije. Na ta način se elektrika s pomočjo posebnih priprav (števecv) električna sila meri in plačuje.

Kaj je kratek stik?

Električna sila se prenaša po bakreni žici, in sicer po goli žici ali pa po izolirani (z nečim oviti). Običajno so žice izolirane in pritrdene na porcelanaste ali pa steklene izolatorje, da ne pride v stik z zemljo. Ako se žice vsled slabe izolacije ali kakega drugega vzroka dotikajo, nastane kratek stik, to je, da se sila vsled stika odpravi, mesto da bi šla v žarnico ali v zemljo. Vsled kratkega stika ni samo moč izgubljena, temveč je tudi nevarnost, da nastane požar v poslopju, kjer je nastal kratek stik.

Stik z zemljo nastane, če se žica pretrga pri predmetu, na katerem je pritrdena (drog) ali če je slabo napeljana in prihaja do žice vlaga. Na ta način se zelo mnogo električne sile zgubi. Stik z zemljo nam najbolj dokaže števec, če izkazuje uporabo električnega toka tudi tedaj, kadar žarnice ne gore ali motor ne teče.

Za kratek čas.

Generalova krava.

To je bilo v Avstriji. General je imel obilno družino. Radi tega je hranil neki vojak v bližini vojašnice v malem hlevu kravo, ki mu je dala vsak dan štiri litre mleka. Pred hlevom je bil majhen travnik, kjer se je navadno krava pasla. Nekega dne pa se je generalova gospa pritožila, da opaža, kako krava daje mnogo manj mleka kot poprej. Za vzrok te okolnosti je navedla dejstvo, da je trava zelo pomandana, ker hodijo vojaki in civilisti po travniku.

General je postavil takoj vojaka pred travnik ter mu ukazal, da razun njegove krave nihče ne sme stopiti na travnik.

Slučaj pa je nanesel, da je hotela iti gospa generalova nekega jutra nekam na poset ter se poslužila bližnje poti čez travnik. Takoj se je stražnik zadržal nanjo:

»Halt, nazaj!«
Generalica se je začudila in majestetično odvrnila:
»Tepec, kaj me ne poznaš in ne veš, kdo da sem!«

Nakar odgovori v istem tonu vojak:
»Vse, kar jaz vem, je to, da Vi niste krava gospoda generala. Proč s travla!«

Čudno sorodstvo.

Čujte: S tridesetimi leti sem se oženil z vdovo štridesetih let, ki je imela hčer 18 let staro.

Moj oče, mož 50. let, me je obiskal, se zaljubil v mojo novo hčerko in jo poročil. S tem je postal moj oče moj zet in moja hči je postala moja mati, ker je bila žena mojega očeta.

Čez leto dni je moja žena rodila sina,

ki je svak mojega očeta in je obenem moj stric, ker je brat žene mojega očeta, a moj sin je tudi vnuk mojega očeta, ker je sin njegovega sina.

Istočasno je rodila žena mojega očeta tudi sina. Ta sin je sedaj moj brat in moj vnuk obenem, ker je sin mojega očeta in obenem sin moje hčere.

Moja žena je moja stara mati, ker je mati žene mojega očeta. In zato sem jaz sin njene hčere. In ker sem obenem moj svoje žene, sem stari oče samega sebe.

Pomislite, če ni res tako.

Previden črnc.

Pri poroki nekega črnca je duhovnik baš prečital sledeče besede: — »Svojega moža moraš ljubiti, spoštovati in bodi mu poslušna... ko ga je ženin nenadoma prekinil, rekoč: — »Čitaj to, gospod. Še enkrat, da bo tudi žena dobro razumela. Jaz sem bil že enkrat poročen.«

Otroci.

Jožek se je mamí pritožil, da ga njegova sestra Micka ščiplje. Mama pravi: Kaznuj jo z zaničevanjem. — Jožek: Kaj pa je to, mama? — Mama: Zadrž se, kot da ne bi niti opazil, da te Micka ščiplje. — Nekaj časa je vse mirno, nato pa se oglasi Micka: Mama, Jožek me zgoraj kaznuje z zaničevanjem, spodaj me pa z nogo brci.

Razuma se.

— Zapomni si, sinko, da je mnogo prijetneje dajati, nego prejemati. —

— Da, očka, posebno kar se tiče zaničevanja. —

SALONIT

se izdeluje v vseh poljubnih dimenzijah in barvah.

Dolgoletno jamstvo jamči za izbornu kakovost.

„SALONIT“ je za pokrivanje sten proti vlagi najboljši material sedanosti kateri se uporablja širom cele Evrope. — Proročune, kataloge, cenike in navodila pošilja brezplačno: „Split“ d. d. za cement Portland, Ljubljana.

1 meter domačega platna

da tovarna ŠINKOVEC, Grosuplje, za 2 kg prediva ali 14 kg godenega oziroma 20 kg surovega lanišča.

Zahtevajte pri vseh trgovcih na deželi in kupujte manufakturno blago

od stare leta 1885 ustanovljene tvrdke

CROBATH FRANC, KLANJ

manufaktura na debelo in drobno.

Predno kupite drugje prepičajte se o cenah in izbranih vzorcih prvovrstnih tovarn. — Trgovcem damo najmanjše količine po prvih cenah na debelo.

Došli so najnovejši poljedeljski stroji

mlatilnice, kosilnice, čistilniki, gnojnične črepalke, kotli za žganje i. dr.

Priporočam tudi svojo veliko zalogo travert, Portland cementa, gonilnih jermenov, železnih blagajn ter ostale železnine

Fr. Stupica, Ljubljana
Gospodsvetska cesta šte. 1.

GUMI

za cepljenje trt

prodaja po najnižji ceni

EKONOM

osrednja gospodarska zadruga v Ljubljani
r. z. o. z.

Kolodvorska ul. 7.

Prvovrstne kose

belo brušene in naravno sive 60 cm, 65 cm, 70 cm in brusne kamno nudi po najnižjih cenah

EKONOM

LJUBLJANA, Kolodvorska ul. 7.

Sodarske pomočnike

sprejme pri dobri plači, prosti hrani, stanovanju in perilu v hiši Fr. Repič sobarski mojster, Ljubljana, Kolizejska ul. 18.

Priporočamo tvrdko

Josip Petelinc, Ljubljana,

(blizu Prešernovega spomenika ob Ljubljani).

Najcenejši nakup nogavic, žepnih robcev, brisalk, klota, belega in ru-javega platna, šifona, kravat, raznih gumbov, žlic, vilic, sprehajalnih palic, nahrbtnikov, potrebščin za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje in brivce, škarje za krojače, šivilje in za obrezovanje trt. Na veliko in malo.

Semensko ajdo

črno in sivo nudimo po najnižji ceni.

„EKONOM“

r. z. o. z.

Kolodvorska ul. št. 7.

Gnojite ajdi

superfosfatom!

Superfosfat stalno v zalogi in Vam nudimo istega — 16% do 18% po Din 120 — franko — Ljubljana, cena za 100 kg.

Pri večjem odjemu najmanj — 5000 kg Din 110 — „Ekonom“ o. g. z.

Ljubljana, Kolodvorska ul. 7.

PORTLAND-cement

iz „Spilta“

najboljše kakovosti in po najnižji ceni

v zalogi pri „EKONOM“

Kolodvorska ulica šte. 7.

Za kakovost cementa prevzame tovarna popolno odgovornost.

Združene opekarne

Ljubljana, M. Miklošičeva cesta 13.

preje VIDIC-RNEZ tovarne na Viču in Brdu

nudijo v poljubni množini — takoj dobavno — najboljše, preizkušene modele strešnikov, z eno ali dvema zavezama kakor tudi bobrovec (biber) in zidno opeko. — Na željo se pošlje takoj popis in ponudba!

V lastnem interesu

pazite, da dobite vedno davno preizkušeni »Pravi : FRANCKOV : kavni pridelek« v zabojčih in ne kako ponaredbo. —

Na novi, rjavo-modro-beli etiketi se posebno jasno izražajo glavni znaki, a to so: ime »Frank« in »kavni mlinček«. —

»Pravi : FRANCK : z mlinčkom« zboljšuje in pocenjuje vsako kavo!

Ob polletju naročajte „Kmetijski List“!

SINGER šivalni stroji

Na celem svetu znani kot najboljši. Podružnice in zastopstvo v vseh mestih. Centrala za državo SHS Zagreb, Maruličeva ul. br. 5. I. kat. Filiala Ljubljana Selenburgova ul. št. 13, Maribor in Novomesto.

TRGOVSKA BANKA D. D., LJUBLJANA

PODRUŽNICE:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

Dunajska cesta 4 (v lastni stavbi).

KAPITAL in REZERVE Din 18,500.000.—

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Brzjavlj: Trgovska.

Telefoni: 139, 146, 458.

EKSPOZITURE:

Konjice
Meža-Dravograd